

Ar hoga mhö bi 'yot'a

AR XUWA

Nö'ö ar mhö mi 'buhwi
Jö ba e bi njö'i

1 Har ndui nú'mu hinte mi jawa
har ximhai, hinte mi janu
mhets'i, Nö'ö Togo mar Mhö mi 'bu'ö,
mi 'buhwi Jö, ne go gese Jö n'ehe.

²Har ndui, Nö'ö Togo mar Mhö,
mi 'buhwi Jö.

³Ne gatho nö'ö te ja go bi hyok'ö.
Nu'mu hinte xi hyoki, hinte di
jamhö 'mu.

⁴Ge'ö hör te, ne nunar tenu gehnu
ar ñot'i yot'wa yá mfeni ya jö'i.

⁵Nunar ñot'inu yot'a har 'bexui,
ne nunar 'bexui hinxi za xi döhö.

⁶Mi 'bu n'ar ñ'ohö már thuhu ar
Xuwa, xki mehna Jö.

⁷Ba 'behni ngu n'ar ndamajöni.
Nunu bi damajöni togo ar ñot'i, ne
njap'u nda ñ'emui gatho ya jö'i.

⁸Ar Xuwa hingo mi ge'ö ar ñot'i,
hönse ba ehe nda damajöni togo
mar ñot'i.

⁹Nuna togo mar ñot'i majöni, ne
yot'wa yá mfeni ya jö'i, ndi 'ñekwa
har ximhai.

¹⁰Gese bi hyoka ar ximhai, ha
nú'mu mba ekwa har ximhai bi
m'ui, nuya jö'i himbi bödi togo'ö.

¹¹Ba e hár haise, ha nuya
mengunu himbi numansu.

¹²Ha nu'u togo bi numansu, ne
bi ñ'emui bi ár thuhu, bi t'umba ar
ts'edi bi mbötsi Jö.

¹³Nuyu hinto hömpa ár ji, ne
hinto di hñö'spa ár ndo'yo, hinxi
m'ui ngetho xi ne n'ar ñ'ohö, hönse
Jö xi jap'u yá bötsi.

¹⁴Nö'ö Togo mar Mhö ba e bi
njö'i, ne da 'buhwihüwa. Xa mi ko
ár nhwëki, ne himi tsaya mi mönga
nö'ö majöni. Da handwabihe ár
nsunda, ngu ár nsunda nö'ö n'ase ár
T'u ar Dada bi 'bu mhets'i.

¹⁵Ar Xuwa bi damajöni togo'ö, mi
ñö nts'edi mi enö:

—Gehnu togo ndi xi'ahu ndi 'ñep'u
m'efa. Ne nunu xa töka ár nsu,
ngetho nú'mu hinge ndi m'ukatho,
ha mi 'bu'ö.

¹⁶Gathogihu xa di hömfu yá ñho,
ne hiñham'u di k'athu ár nhwëki'ö.

¹⁷Nuya 'bepate ba 'behna ar
Moise bi utkagihu. Ha nupya xpa
'behna ar tsi Hmu Hesukristo, xpa
hönju ar nhwëki ne nö'ö majöni.

¹⁸Hinto xi hyanda Jö ar Dada.
Nö'ö n'ase ár T'u bi 'buhwi ar Dada,
gehnü xi utkagihu ár m'ui'ö.

Ar Xuwa Xixthe bi damajöni*(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lk. 3:15-17)*

¹⁹Gehnu ar mhö bi damajöni ar Xuwa Xixthe, númu ya xodyo bi mehna ya möjö ne yá maxte xki 'ñe Herusalén, nda t'ambabi mi togo'ö.

²⁰Himbi nkoni bi damajöni bi 'ñenö:

—Nuga hinar Kristo.

²¹Nu'u bi 'yambabi ne bi 'ñeñ'u:
—Xi'mu, togo'i. Hage gar m'ehni Elia.

Ar Xuwa bi dödi ne bi 'ñenö:

—Hin'ö, hingo geke.

Bi mengi bi t'ambabi ne bi t'embabi:

—Hage go ge'e ár döta m'ehni Jö ma nda ehe.

Bi dödi ne bi 'ñenö:

—Hin'ö.

²²Bi mengi bi 'ñembabi'u:
—Xi'mu, togo'i. Xikagihe tema gi mönse go ge'a'i. Ne ga hö'sfe ar mhö nu'u togo xpa penkagihe ga k'ös'ahe.

²³Ar Xuwa bi dödi ne bi 'ñembabi'u:

—Nuga go geke nö'ö bi mönga ar m'ehni Isaia: Ár mhafi n'a togo enga har ot'at'ohö: Jömfu ár 'ñu ar tsi Hmu.

²⁴Nuya jö'i xki m'ehni ma yá ñ'ohu ya denga'bepate.

²⁵Bi mengi bi 'yamba man'agi ar Xuwa ne bi 'ñeñ'u:

—Xi'mu, yo'ö gi xixthe nu'mu hingar Kristo, hingar Elia, hingar döta m'ehni Jö nda ehe.

²⁶Ar Xuwa bi dödi ne bi 'ñenö:

—Nuga di xixthe'ihu har dehe, ha gi 'buhwihuwa n'a hingi pöhu togo'ö.

²⁷Gehnu ndi enga nda 'ñep'u m'efa. Nunu xa töka ár nsu, hindi 'ñepkagi ga xot'wats'u ár nthöt'i yá thiza.

²⁸Gathoyu ba tho núnu Betabara 'randi ar döthe Hordan, habu mi xixthe ar Xuwa.

Ar tsi Ntxönandöni ba pëhna Jö

²⁹Nu ár hyax'öp'u, ar Xuwa mi hyanda ar Hesu ndi 'ñe nda züdi, bi 'ñenö:

—Ndi, ba ehnu togo xpa pëhna Jö ngu n'ar tsi Ntxönandöni, da t'uni ngu ar m'öñho, ne da hñökwa yá ts'oki ya meximhai.

³⁰Go gehnu togo ndi xi'ahu: 'Befa n'ar ñ'ohö xa töka ár nsu. Númu hinge ndi m'ukatho, mi 'bu'ö.

³¹Nuga hinge ndi pödi togo'ö. Di xixthege ya jö'i har dehe, ne njap'u nda bö ya me Israel númu nda e'ö.

³²Ne ar Xuwa bi damajöni bi 'ñenö:

—Nuga da handwa ár Hñö Jö ba kö mhets'i ngu n'ar tsi domtxu, ba e bi zühnu.

³³Nuga hinge ndi pöhmö togo'ö. Nö'ö togo ba penkagi ga xixthe'ihu har dehe bi 'ñengagi: Ma gi hyandwa ár Hñö Jö da gö mhets'i, ne da zu n'ar ñ'ohö da m'uhwi. Gehnu ma da xixthe'ihu ne gi hñömfu ár Hñö Jö.

³⁴Nuga da handi, jange di damajöni go gehnu ár T'u Jö mhets'i.

Yá 'bet'o maxte ar Hesu

³⁵Ár hyax'ö man'agi mi 'bahwinu ar Xuwa yoho yá maxte.

³⁶Mi hyanda ar Hesu mi thohnu bi 'ñenö:

—Ndi ba ehñu togo xpa pēhna Jō ngu n'ar tsi Ntxōnandōni, ma da t'uni ngu ar m'oñhō.

³⁷Nuya yoho yá mǎxte ar Xuwa mi 'yō njap'u, dama bi dēnga ar Hesu.

³⁸Ar Hesu mi ñegi bi hyandi mi tenga nuya yohoyu, bi 'ñenö:

—Te gi hoñhū.

Nu'u bi dödi ne bi 'ñeñ'u:

—Rabi (pōntho da 'ñenö Utate), habu gi 'bui.

³⁹Nö'ö bi 'ñembabi'u:

—Möhö gi hyanthū.

Bi ma'u ne bi bödi habu mi 'bu'ö. Ne bi m'uhwinu gatho nor pa'ö, ngetho mi tsu ngu n'ar goho nde.

⁴⁰Nu'u yoho yá mǎxte ar Xuwa bi 'yoxa nö'ö xki mö ne bi dēnga ar Hesu, n'a'u mǎr thuhu ar Andre ár jödö ar Simu nö'ö bi t'embabi ar Pedro.

⁴¹Nu mi ma'ö, m'et'o bi nthewi ar Simu ár jödö, ne bi 'ñembabi:

—Xta nthēhe ar Mesia (ne da 'ñenö ar Kristo).

⁴²Nep'u bi zi'spa ar Hesu. Ha nú'mu mi zōni, ar Hesu bi k'öt'i ne bi 'ñembabi:

—Nu'ge gar Simu ár t'u'i ar Honas. Nupya di hus'a'i gar Sefa (ne da 'ñenö ar Pedro).

Ar Hesu bi zohna ar Lipe ne ar Natanael ngu yá mǎxte

⁴³Ár hyax'ö bi bēnga ar Hesu nda ma har hai Ngalilea, ne nu mi ma, bi nthewi ar Lipe ne bi 'ñembabi:

—Ba e gi tēngagi.

⁴⁴Ar Lipe mar me Betsaida, ja ma ya mengunu ar Andre ne ar Pedro n'ehe.

⁴⁵Ar Lipe bi nthewi ar Natanael ne bi 'ñembabi:

—Xta nthēhe nö'ö togo xi nōnga ar Moise hár t'ofo, ne ngu bi 'yot'a nu ma'ra yá m'ēhni Jō. Gehnu ar Hesu ár t'u ar Huse me Nasare.

⁴⁶Ar Natanael bi 'ñenö:

—Hage da tsā di 'ñe n'ar ñhonu har hnini Nasare.

Nu'mu ar Lipe bi 'ñembabi:

—Ba e gi hyandase.

⁴⁷Ar Hesu mi hyanda ar Natanael ndi 'ñe nda zūdi, bi 'ñenö:

—Hyanthu, xi 'ñekwa n'ar me Israel hingar nemhñö.

⁴⁸Nu'mu ar Natanael bi 'ñemba ar Hesu:

—Hanja gi pökagi.

Ha nu ar Hesu bi dōtwabi:

—Nú'mu hinxki zo'atho ar Lipe ngi e ngi k'öskagi, da hant'a'i ngi 'ba hár wa ar 'bai'luxi.

⁴⁹Ar Natanael bi dödi ne bi 'ñenö:

—Utate, nu'ge go ár T'u'i Jō, ne go ge'e ár Ndö ya me Israel.

⁵⁰Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñembabi:

—Hage ga ñ'emui nú'mu hōnse da xi'a'i da hant'a'i ngi 'ba hár wa ar 'bai'luxi. Nuya pa xi 'ñep'u ma gi hyanda ma'ra ya döta nt'udi.

⁵¹Ne bi 'ñembabi:

—Xa majöni di xi'a'i, nunar panu ne nuya di 'ñep'u, ma gi hyanda mhets'i di xogi, ne gi hyandwa yá enxe Jō di pots'e ne di köi da zū Nö'ö Togo ba e bi Njö'i.

N'ar nthöti núnu har hnini Nkana

2 Ár hñupa bi nja n'ar nthöti núnu Nkana har hai Ngalilea. Ka mi 'buhnu ár nönö ar Hesu n'ehe.

²Ar Hesu ne yá maxte bi nsipabi nda ma har ngo n'ehe.

³Nú'mu mi k'at'a ar ixkat'afi, ár nönö ar Hesu bi 'ñembabi:

—Bi the ar ixkat'afi.

⁴Ha nu ar Hesu bi 'ñenö:

—Yo'ö gi xikagiga, tsi 'behñö.

Hinxi zöta ar pa da nheki ma ts'edi.

⁵Nep'u ár nönö bi 'ñemba nu'u mi faxte har ngo:

—'Yothu gatho nö'ö da xi'ahu.

⁶Ne mi tihnu 'rato ya döta moto mi sit'a ar dehe, ngu yá nt'umbi ya xodyo ja mi nt'axkunu. Mi ñ'enga ngu hñu wa goho xoni ar dehe n'a ngu n'a ya motoyu.

⁷Ar Hesu bi 'ñemba ya 'bego:

—Ñu'su ar dehe nuya motoyu.

Ne nu'u bi ñuts'i xiñho, xa bi 'baxki.

⁸M'efa bi 'ñembabi n'ehe:

—'Yathu ne hñö'spabihu ár ndö nunar ngonu.

Nu'u bi hñö'spabi'ö.

⁹Nunár ndö ar ngo mi za ar dehe xki ñ'ixkat'afi, himi pöhnü habu xki 'ñehe. Hönse nuya 'begoyu mi pö'u xki 'yat'u har dehehmö. Nunar ndö 'mu bi ma ba zo nö'ö togo xki nthöti.

¹⁰Ne bi 'ñembabi:

—Gatho nu'u togo ot'a n'ar ngo, m'et'o unga ar hoga ixkat'afi, ne nú'mu xi nithe nu'u xi ts'ohni, unga nö'ö hints'u ho. Ha nu'ge xka kwata nö'ö xiñho, ne ja xka umpya.

¹¹Gehnu ar 'bet'o dötant'udi bi 'yot'a ar Hesu núnu Nkana har hai Ngalilea. Bi ñ'u ár nsunda ne nuyá maxte bi ñ'emüibi.

¹²Nep'u ar Hesu bi ma Nkapernaum, bi mewi ár nönö, yá jödö ne yá maxte. Ka ba 'buhnu 'ra ya tsi pa.

Ar Hesu bi paxt'a ar dönganijö

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lk. 19:45-46)

¹³Nú'mu mi 'bap'utho ar baxjwa ár dango ya xodyo, ar Hesu bi bots'e bi ma Herusalen.

¹⁴Mi zonü bi hyanda 'ra mi 'buhnu hár thi ar dönganijö mi pa ya boi, ya deti, ya domtxu, ne mi huhnu ya patbojö.

¹⁵Ar Hesu bi hyoka n'ar nk'enxi nthöhi, ne bi 'yenga nuya ma, mahyegiwi yá deti ne yá boi mi 'bu har nijö. Bi font'wa yá bojö ya patbojö ne bi puspa yá mexa.

¹⁶Ne bi 'ñemba nu'u togo mi pa ya domtxu:

—Jujüwayu, yo gi jafu ár ngu ma Dada n'ar tai.

¹⁷Nu'mü, nuyá maxte bi beñ'u xki t'ot'a hár T'ofö Jö habu enö: Di tuse di sup'a ri ngu.

¹⁸Nuya ndöxodyo bi 'ñemba ar Hesu: —Tema dötant'udi gi utkagihe, njap'u ga pöhe togo xi 'ra'a ar ts'edi gi 'yot'a njap'u.

¹⁹Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñembabi'u: —Hwathu nunar nijönu, ne ár hñupa ga pengi ga juxa man'agi.

²⁰Nu'mü nuya xodyo bi 'ñeñ'u:

—Yon'atema'rato njeye bi njuxa nunar nijönu. Hage hñupatho gi juxa man'agi.

²¹Nunar nijö mi nonga ar Hesu gehnu ár ndo'yose.

²²Ha nú'mu mi mengi bi nte man'agi ar Hesu, nuyá maxte bi beñ'u xki mönga njap'u, ne bi ñ'emü'u gatho nö'ö xki t'ot'a hár T'ofö Jö, ne nö'ö mi mönga ar Hesu.

Ar Hesu pötwatho yá mfeni ya jö'i

²³Nu mi 'buhnu Herusalen har dango mbaxjwa, nzeye ya jö'i bi

ñ'emui ar Hesu, mi hyanda ya nt'udi mi ot'ö.

²⁴Ha nö'ö himi ñhetho, ngetho mi pöwatho yá mfeni'u.

²⁵Ne himi hoñ'ö togo nda xipabi tengu yá m'ui ya jö'i, ngetho nö'ö mi pötho tema mi benga n'a ngu n'a'u.

Ar Hesu ne ar Nikodemo

3 Mi 'bu n'ar ñ'ohö mar denga'bepate már thuhu Nikodemo, mar ndö mada yá mixodyowi.

²Nunü ba e nxui bi k'önga ar Hesu ne bi 'ñembabi:

—Utate, di pöhe xpa peñ'a Jö ngu ár utate, ngetho hingi tsá to da 'yot'a nuya nt'udi gi otge nu'mu hingi 'buhwi'ö.

³Ar Hesu bi döti ne bi 'ñembabi: —Xa majöni di xi'a'i, nö'ö togo hinda mengi da m'u man'agi, hinda tsá da hyandwa ár ts'ut'wi Jö.

⁴Ar Nikodemo bi 'ñembabi: —Hanja tsá da mengi da m'u man'agi n'ar ñ'ohö xi ndönzia. Hage tsá da yut'a hár mui ár nönö man'agi, ne da mengi da m'ui.

⁵Bi dötwa ar Hesu: —Xa majöni di xi'a'i, nö'ö togo hinda m'u har dehe ne hár Hñö Jö, hinda tsá da yut'a hár ts'ut'wi Jö.

⁶Nu'u to gatho xi 'yonga n'ar jö'i, ar jö'i n'ehe. Ha nu'u xi umba ár te ár Hñö Jö, ar hñö n'ehe.

⁷Yo gi 'yo nu'mu di xi'a'i, mahyoni gi pengi gi m'u man'agi.

⁸Ar ndöhi habu gatho 'yo ne gi ode bu, ha hingi pödi habu xpa ehe, wa habu di ma. Njap'u nu'u xi m'u man'agi xi nzinga ár Hñö Jö.

⁹Ar Nikodemo bi dödi ne bi 'ñembabi:

—Hanja tsá da tho njap'u.

¹⁰Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñenö: —Ár utate'i ya me Israel, yo'ö hingi pöhyu.

¹¹Xa majöni di xi'a'i, nö'ö di pöhe di xi'ahu, ne nö'ö xta hanthe di dahe majöni, ha nu'ahu hingi ñ'emuihu nö'ö di xi'ahe.

¹²Nu'mu hingi ñ'emuihu nö'ö di xi'ahu di hekwa nö'ö te jawa har ximhai, hanja ma gi ñ'emuihu nu'mu ga xi'ahu nu'u te janü mhets'i.

¹³Hinto xi boxa mañö mhets'i, gese'ö ba kö mhets'i, gehnu Togo ba e bi Njö'i, ar mengunü.

¹⁴Ne njangu ar Moise bi tsuta n'ar k'eñö ha n'ar za, nú'mu mi 'yo ya me Israel ha ya ot'at'ohö, ma da njap'u Nö'ö Togo ba e bi Njö'i, mahyoni da ts'uta ha n'ar za n'ehe.

¹⁵Ne gatho nu'u togo da ñ'emui, hinda m'edi, ma da mes'u ar te hiñham'u da göts'i.

Jö xa bi mö ya meximhai

¹⁶Jö xa bi mö ya meximhai, jange bi unga nö'ö n'ase ár T'u, ne njap'u gatho nu'u togo da ñ'emui, hinda m'edi, ma da me'sa ar te hiñham'u da göts'i.

¹⁷Ngetho Jö hinxpa pehna ár T'u har ximhai da mehna har 'bexui ya meximhai. Xpa pehni da pohyu.

¹⁸Nö'ö togo da ñ'emui'ö, hinda ma da 'behna har 'bexui. Ha nö'ö togo hinda ñ'emui, xi t'ekwabi da 'behna har 'bexui, ngetho himbi ñ'emui'ö nö'ö n'ase ár T'u Jö.

¹⁹Nu'u ma da m'ehna har 'bexui, ngetho ar hyats'i ba ekwa har

ximhai, ha nu'u xa bi mö ar 'bexui, ngetho himi ot'u nö'ö xiñho.

²⁰Gatho nu'u togo ot'a nö'ö hingi ho, utsa ar hyats'i, ne hingi kwat'i, njap'u hinda nheki hingi ho nö'ö ot'e.

²¹Ha nö'ö togo ot'a nö'ö majöni, kwat'a har hyats'i, honi da nheki nö'ö ot'e, ngetho ot'e jumpa ár ts'edi Jö.

Ár 'yate ar ñ'ohö nthöti

²²M'efa ar Hesu bi mewi yá maxte har hai Nhudea, ne ka ba 'buhnu 'ra ya pa, mi xixthe ya jö'i.

²³Ar Xuwa n'ehe mi xixthe núnu Enon get'u ar hnini Salim, ngetho mi janu nzeye ar dehe. Jange ya jö'i mi panu nda nxixthe'u.

²⁴Gathoyu bi thogi nú'mu hinxki t'et'atho ar fadi ar Xuwa.

²⁵Nu'mú yá maxte ar Xuwa bi ntsahñökiwi yá mixodyowi, mi noñ'u ar xixthe nt'axki.

²⁶Bi ma ba k'ö'sa ar Xuwa, ne bi ñembabi:

—Utate, nunar ñ'ohö ga nthewi 'randi ar döthe Hordan, nö'ö ga damajöniñu, xixthe n'ehe, ne gatho ya jö'i pa bi tsüdi.

²⁷Ar Xuwa bi dödi ne bi ñenö:

—Hinto tsá te da me'sase nu'mu hingo xi umba Jö.

²⁸Nu'ahü xka 'yosehu nú'mu nda enö: Nuga hinda Kristo. Hönse xpa 'benkagi ga 'bet'o.

²⁹Njangu n'ar ñ'ohö ma da nthöti, go ma da zixa ar 'behñö'ö, ha nö'ö ar 'yate ñ'owi, oxa nö'ö te mö ne xa johya. Di njagap'u n'ehe, di johya di o nö'ö te thogi.

³⁰Ngetho mahyoni da hñuxa ár nsu'ö, ne nuga da the ma nsu.

Nö'ö ba e mhets'i

³¹Nö'ö xpa e mhets'i töpa ár nsu nuya 'bukwa har ximhai. Ha nuya meximhai ár meti ar ximhai, ne hönse mönga nö'ö te jawa. Hö, töte ár nsu nö'ö togo xpa e mhets'i.

³²Nunu xipa ya jö'i te xpa ode ne xpa handnu, mödi njap'u hinto ñ'emui nö'ö möñ'ö.

³³Nu'u togo hömba ár mhö, ñ'u njap'u majöni nö'ö mönga Jö.

³⁴Nö'ö togo xpa pehna Jö, mömba ár mhö'ö, ngetho Jö hingi embatho ár Hñö umbabi.

³⁵Jö ar Dada xa mö ár T'u, jange xi 'yent'wa gatho hár 'ye.

³⁶Nö'ö togo ñ'emui ar T'u, pe'sa ar te hiñham'u da göts'i. Ha nö'ö hingi ne da ñ'emui ar T'u, hinda ma da me'sa nunar tenu, hönse ár kwe Jö ma da nthexkwi'ö.

Ar Hesu ne ar 'behñö me Nsamaria

4 Nú'mu mi bö ar tsi Hmu xki zo yá gu ya denga'bepate nö'ö mi pe ya jö'i, mi eñ'u: Ar Hesu xa xixthe nzeye ya jö'i, töta ar Xuwa Xixthe

²(mödi ar Hesu hingo mi xixthe'ö, yá maxte go mi ot'u).

³Ne bi bonga har hai Nhudea, bi menga man'agi har hai Ngáliea.

⁴Mi mahyoni nda thota har hai Nsamaria.

⁵Jange mi thohnu Nsamaria, ba e ha n'ar hnini ár thuhu Sikar, get'u habu 'bu ár hai ar Hakob xki zokwa ar Huse ár t'u.

⁶Ka mi 'buhnu n'ar pothe, mi t'embabi ár pothe ar Hakob. Nu mi thohnu ar Hesu, xki zabi mi ne ar 'ñu, bi ma ba huhnu habu mi 'bu ar pothe, mi tsu ngu made mpa.

⁷Ba e har pothe n'ar 'behñö me Nsamaria nda 'yat'a ar dehe, ne ar Hesu bi 'ñembabi:

—'Raka n'a tsi tui ar dehe ga tsi.

⁸Ha nuyá maxte xki ma har hnini, ma nda danga te nda zi'u.

⁹Nunar 'behñö me Nsamaria bi 'ñemba ar Hesu:

—Hanja gi akar dehe, ngetho gar xodyo, ha nuga dar me Nsamaria.

Bi mönga njap'u ngetho nuya xodyo himi ne nda ntsixkwi ya me Nsamaria.

¹⁰Nu'mú ar Hesu bi dödi ne bi 'ñembabi:

—Nu'mú gi pötwahmö ár nt'uni Jö, ne nu'mú gi pöhmö togo a'a ar dehe, go xka 'yakagi 'mü, ne nuga xta 'ra'a ar dehe unga ar te.

¹¹Ne nunar 'behñö bi 'ñenö:

—Tsi Tata, nunar pothe xi ñhe, ne hinte gi hö te gi 'yat'i. Habu ma gi hö ar dehe unga ar te 'mü.

¹²Hage gi töpke ár nsu ma palehe ar Hakob togo bi zogagihe nunar pothenü. Ka mi tsithewa'ö, yá t'u ne gatho yá meti.

¹³Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñembabi:

—Nu'u togo da zi nunar dehenü, ma da mengi da ntuthe.

¹⁴Ha nö'ö togo da zi nunar dehe di unga, hinda ma da mengi da ntuthe. Ngetho nunar dehe ga umbabi, ma da njangu n'ar pothe hár müi, unga ar dehe hiñham'u da xa.

¹⁵Nu'mú nunar 'behñö bi 'ñembabi:

—Tsi Tata, 'raka nö'ö ar dehe'ö. Njap'u hinga pengi ga ntuthe, ne hinga e ga höxa ar dehe.

¹⁶Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Di ma ba tsi ri döme, ne gi penga injawa.

¹⁷Ar 'behñö bi dödi ne bi 'ñenö:

—Hinte ma döme di 'ñehe.

Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Majöni nö'ö xka mö, hinte gi 'ñe ri döme.

¹⁸Ngetho kut'a ya ndo xka 'ñehe, nö'ö gi 'buhwipya hingo ri döme. Jange majöni nö'ö xka mö, hinte ma döme gi 'ñehe.

¹⁹Nu'mú bi 'ñemba ar 'behñö:

—Tsi Tata, gar m'ehni Jö ngubeni.

²⁰Numa palehe bi ndönga Jö núnu har t'ohönu. Ha nu'ahu gar xodyohü, gi eñhu mahyoni da ndönga Jö núnu Herusalén.

²¹Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Ma ga xi'a'i, nöñö, ma da zo ar pa nú'mü gatho nu'u togo ne da ndönga Jö ar Dada, hinda ma da ekwa har t'ohönu, ne hinda manü Nherusalén.

²²Nu'ahu gi ndöñhu nö'ö hingi pöhu, ha nuje hö, di pöhe togo di ndöñhe, ngetho ar mpöho bi e ha ya xodyo.

²³Xi 'ñep'u ar pa ne xi zopya, nú'mü togo majöni ndönga Jö ar Dada, da 'yot'e di ponga hár müi ne ngu nö'ö majöni, ngetho ar Dada hongga togo da ndönga njap'u.

²⁴Jö ar hñö, ne hingi nheki. Jange nu'u togo da ndöni, mahyoni di ponga hár müi ne ngu nö'ö majöni.

²⁵Bi 'ñenga ar 'behñö:

—Di pödi ma da e ar Mesia nö'ö t'embabi ar Kristo, ne nú'mü xta e'ö, ma da 'yotkagihe xiñho ar 'ñu.

²⁶Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Go geke togo di ñöwipya.

²⁷Ge'mü bi zo yá maxte, ne nu'u xa bi 'yotho bi hyant'u ar Hesu mi ñöwi n'ar 'behñö, mödi hinto bi ñ'ani tema mi ambabi, wa tema mi mpe'u.

²⁸Nu'mú nunar 'behñö dama bi zop'u ár xoni, bi nixt'i bi ma har hnini, ne bi 'ñemba gatho ya jö'i:

²⁹—Ba ehü gi hyanthu n'ar ñ'ohö xi xikagi gatho nö'ö xta ot'e. Ha hinga gehnu ar Kristo 'mu.

³⁰Nu'mú nzeye ya jö'i ba ponga har hnini, ba e bi k'öts'i.

³¹Nu mi ma ar 'behñö, nuyá maxte mi pembabi'u ar Hesu mi embabi:

—Utate, ba e gi ñuni.

³²Ha nö'ö bi 'ñembabi'u:

—Di pe'ska n'ar ñhuni di tsi, nö'ö hingi pöhu.

³³Nuyá maxte mi enga n'a ngu n'a:

—Hage to xpa hömpa te da zi 'mu.

³⁴Ar Hesu bi 'ñembabi'u:

—Numa ñhuniga, ga ot'wa ngu ne nö'ö togo xpa penkagi, ne ga jwata gatho nö'ö xi 'bepkagi.

³⁵Nu'ahu gi eñhu, 'beta goho nzönö da zö ar sofo. Ha nuga di xi'ahu: Ndi, hyanthu ya 'bot'i xi ñöts'i da nsofo.

³⁶Nuya xathe hönga ar nthöhö ne juxa ya sofo hiñham'u thege, jange nuya xofo njohyawu ya mot'i.

³⁷Xa majöni nö'ö engar jö'i: N'añ'o togo pot'i ne man'a togo xofo.

³⁸Nuga di peñ'ahu gi munsu ya jö'i, ngu n'ar xofo nö'ö hinxka mpehu. Ma'ra togo xi mpot'i, ne nu'ahu go xka johu ar sofo.

³⁹Ne nzeye ya mengu ar hnini'ö har hai Nsamaria, bi ñ'emui mi 'yo'u nö'ö mi damajöni nunar 'behñönu, mi enö: Xi xikagi gatho nö'ö xta ot'e.

⁴⁰Nú'mu mi zonga ya me Nsamaria habu mi 'bu ar Hesu,

bi 'yapa ar möte nda gohnu, ne bi gohnu yopa.

⁴¹Ne ma nzeye bi ñ'emui mi 'yo nö'ö te mi möñ'ö.

⁴²Ne mi embabi'u ar 'behñö:

—Nupya di ñ'emuihe honge hönse da ohe nö'ö ga xikagihe. Xta osehe nö'ö mö, ne di pöhe xiñho go gehnu ar Kristo togo xpa 'behni da po ya meximhai.

**Ar Hesu bi othebi ár t'u ár
maxte n'ar ndö**

⁴³Ár yopa bi gu ar 'ñu man'agi ndi ma Ngáliea.

⁴⁴Ngetho ar Hesu xki dase majöni bi 'ñenö, n'ár m'ehni Jö hingi t'e'spa ár nsu hár haise.

⁴⁵Mi zonga Ngáliea, nuya mengunu bi numañho, ngetho xki hyanda gatho nö'ö xki 'yot'a núnu Herusalén har dango. Nuya pa'u ka mi 'buhnu'u n'ehe.

⁴⁶M'efa ar Hesu bi ma man'agi núnu Nkana har hai Ngáliea, habu xki japa ar dehe xki ñ'ixkat'afi. Núnu Nkapernaum ka mi 'buhnu n'ár maxte ar ndö togo mi hñenga ár bötsi.

⁴⁷Nu mi 'yohnu ar Hesu ba tsop'u Nhudea, ba e Ngáliea, bi ma ba apabi nda e nda hyandwa ár bötsi, ngetho mi tx'uda ár te.

⁴⁸Ne ar Hesu bi 'ñembabi:

—Nu'ahu, nu'mu hingi hyanthu ya dötant'udi, hingi ñ'emuihu.

⁴⁹Nunár maxte ar ndö bi 'ñenö:

—Tsi Hmu, ba e ngut'a, 'butho da du ma t'u.

⁵⁰Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Di ma, ri t'u 'bui xiñho.

Ne nunar ñ'ohönu bi ñ'emui nö'ö bi nsipabi, bi gu ár 'ñu bi ma.

⁵¹Nú'mu mi 'yo ar 'ñu ndi ma ár ngu, nuyá 'bego ba e bi dödi, ne bi 'ñeñ'u:

—Ri t'u 'bui xiñho.

⁵²Nö'ö bi 'yambabi ham'u bi ndui bi m'u xiñho. Nu'u bi 'ñembabi:

—Mande, ngu n'ar nde bi hye ar mpat'i.

⁵³Nunár dada ar bötsi bi beni ge'mu xki xipa ar Hesu mi 'bu xiñho ár t'u, ne bi ñ'emuiwi gatho yá mēni.

⁵⁴Go gehnu ár ñoho ar döta nt'udi bi 'yot'a ar Hesu núnu Ngalilea númu mba penga Nhudea.

Ar ñ'ohö xki nza ár ndo'yo núnu Betesda

5 M'efa bi dat'a n'ár dango ya xodyo núnu Herusalén, ne ar Hesu bi manu n'ehe.

²Núnu Herusalén ka 'buhnu n'ar pothe t'embabi Betesda har hñö ebreo, ne pe'sa kut'a ya m'et'e, 'bu get'u ar goxthi t'embabi ar Goxthideti.

³Ka mi 'bonu nzeýe ya dathi, ya goda, ya dowa ne nu'u xki nza yá ndo'yo, gathoyu mi to'mi nda mfe'sa ar dehe.

⁴Ngetho mi jar pa mi kö n'ár enxe Jö mi wönt'a ar dehe, ne nö'ö togo nda ntöte nda yut'a m'et'o har dehe, nö'ö nda dixa tsant'ö ar hñeni mi thogi.

⁵Ne mi 'buhnu n'ar ñ'ohö mi pe'sa n'atema'ret'a ne hñoto njeýe mi hñeni.

⁶Ar Hesu bi hyandi mi 'benu, mi bödi mi pe'sa nzeýe ya jeye mi njap'u, bi 'ñembabi:

—Ha gi ne da dix'a'i.

⁷Ar dathi bi dödi ne bi 'ñembabi:

—Tsi Tata, hinto di 'ñe togo da maxkagi ga kut'a har dehe nú'mu xta mfets'i, ngetho nú'mu di pahmö ga kut'i, man'a tökagi da yut'a m'et'o.

⁸Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Nangi, juxa ri fidi ne 'yo.

⁹Ne nunar ñ'ohönu dama bi dits'i, bi guxa ár fidi ne bi ñ'o. Ha nor pa'ö mar pa ntsaya.

¹⁰Jange nuya ndöxodyo bi 'ñembabi nunar ñ'ohö xki t'othe:

—Ar pa ntsayapya, hingi ho gi hñöxa ri fidi.

¹¹Nunar ñ'ohö xki dits'i bi 'ñembabi'u:

—Nö'ö togo bi othege, gese'ö bi 'ñengagi: Juxa ri fidi gi 'yo.

¹²Ne nu'u bi 'yambabi:

—Togo bi xi'a'i gi juxa ri fidi gi 'yo.

¹³Ha nunar ñ'ohö xki dits'i, himbi bödi togo xki othe, ngetho mi 'buhnu nzeýe ya jö'i, ha nunar Hesu xki ma.

¹⁴M'efa ar Hesu bi nthewi har nijö nunar ñ'ohönu mi hñemhö, ne bi 'ñembabi:

—Ha gi ode, nu'ge bi dix'a'i. Yo ma gi pengi gi 'yot'a ar ts'oki, yo ma da 'ñep'a'i n'ar thogi di töte ár döta.

¹⁵Nep'u nunar ñ'ohönu bi ma ba k'ö'sa ya ndöxodyo, bi xipabi'u ar Hesu go xki othe'ö.

¹⁶Jange nuya ndöxodyo xa mi utsa ar Hesu, ne xa mi nemhö'u nda hyo, ngetho mi ot'a ya döta nt'udi har pa ntsaya.

¹⁷Nu'mú ar Hesu bi 'ñembabi'u:

—Ma Dada hinxi ntsaya mpefi, di njagap'u n'ehe.

¹⁸Mi 'yo'xa nuya mhöyü, nuya ndöxodyo xa bi hñuxa yá kwe. Ne

mi ne nda hyo'u, ngetho himi ot'a nö'ö mönga har t'ofa habu nonga ar pa ntsaya, ne mi embasē Jö go már Dada, njap'u mi nhuxkwi.

Ar ts'edi pe'sa ár T'u Jö

¹⁹Nu'mú ar Hesu bi dödi ne bi ñembabi'u:

—Xa majöni di xi'ahu, hinte tsä te da 'yot'ase ár T'u Jö. Tenda nö'ö ot'a ár Dada, ngetho gatho nö'ö ot'a ar Dada, ot'a ar T'u n'ehe.

²⁰Jö ar Dada xa mö ár T'u jange uta gatho nö'ö te ot'ö. Ne ma da uta ma'ra xa di thota ár döta, ne xki hyanthu xa gi 'yohu.

²¹Jö ar Dada ko'spa yá te nu'u xi du, njap'u ár T'u n'ehe umba ár te nu'u togo da ne'ö.

²²Jö ar Dada hinto hö'spa majöni, ngetho gatho bi 'yent'wa hár 'ye ár T'u, go da hñöxa majöni'ö.

²³Ne njap'u gatho ya jö'i da ñe'spa ár nsu ar T'u, ngu t'e'spa ár nsu Jö ar Dada. Nö'ö togo hingi e'spa ár nsu ar T'u, hingi e'spa ár nsu ar Dada togo xpa pehni.

²⁴Xa majöni di xi'ahu, nö'ö togo jamasu nö'ö di mö, ne ñ'emui Jö togo xpa penkagi, pe'sa ar te hiñham'u da göts'i. Ne hinda 'behna har 'bexui, ngetho 'butho xki du, ne bi mengi bi me'sa n'ar 'ra'yo te.

²⁵Xa majöni di xi'ahu, xi 'ñep'u ar pa, ne xi zopya, nú'mu nu'u xi du ma da 'yo ár mhö ár T'u Jö, ne nu'u togo da 'ñet'a ár müi, ma da me'sa ar te hiñham'u da göts'i.

²⁶Ngetho jangu Jö ar Dada höse ar te, njap'u xi umba ar ts'edi ár T'u da hñöse ar te n'ehe.

²⁷Ne xi 'yent'wa hár 'ye ár T'u da hñö'spa majöni gatho ya jö'i, ngetho go ba e bi njö'i'ö.

²⁸Yo gi 'yohu nu'mu di xi'ahu njap'u, ngetho ma da zo ar pa, nu'u to gatho xi t'agi ma da 'yo'spa ár mhö ár T'u Jö.

²⁹Ne nu'u togo xi 'yot'a nö'ö xiñho, ma da nangi da me'sa ar te hiñham'u da göts'i. Ha nu'u togo xi 'yot'a nö'ö hingi ho, ma da nangi da 'behna har 'bexui.

Nu'u damajöni togo ar Hesu

³⁰Nuga hingi tsä te ga ot'ase. Ngu di ode xika ma Dada, njap'u di ot'a ar ts'ut'wi. Ne ma ts'ut'wi xiñho, ngetho hindi ot'a ngu di nega, di ot'e ngu ne ma Dada togo xpa penkagi.

³¹Nu'mu ga mönse togogi, hinter me nö'ö di mö.

³²Bui n'a togo damajöni togogi, ne di pödi pe'sa ár nsu nö'ö möñ'ö.

³³Nu'ahu ga peñhu 'ra togo ma ba amba ar Xuwa togogi, ne nö'ö bi damajöni togogi.

³⁴Ha nuga hindi honga da damajönigi n'ar jö'i. Nu'mu xta xi'ahu njap'u, di honi gi mpohu.

³⁵Ar Xuwa mi ñhehwi n'ar ñot'i. Nö'ö mi xi'ahu mi yot'a ri mfenihu, ne ga njohyahu 'ra ya tsi pa ngi oxu.

³⁶Ha nuya 'befi di pefi töpa ár ts'edi ar Xuwa da damajöni togogi. Ngetho di pe ar 'befi ba penkagi Jö ga jwati, ne nuya 'befiyu damajöni ge'ö xpa penkagi.

³⁷Ma Dada togo ba penkagi go damajöni n'ehe togogi, mödi hinxka 'yohu xi ñö, ne hinxka hyanthu tengu'ö.

³⁸Hingi pe'sfu ár mhö ha ri muihu, ngetho hinga ñ'emuihu togo ba peñ'ö.

³⁹Hñethwu ár T'ofö Jö, ngetho gi kaxmbenihu ka gi tiñhunu ar te hiñham'u da göts'i. Hinxi zoda ri mfenihu ka nongaginu.

⁴⁰Ne hingi ne gi ñ'emuihu, ne gi pe'su ar te hiñham'u da göts'i.

⁴¹Nuga hindi honi da 'ñeska ma nsu ya jö'i.

⁴²Di pötho nu'ahu hingi pe'sfu ár mhöte Jö.

⁴³Nuga xta e di pota Jö ar Dada, ne hingi numañhogihu. Nu'mu da ehmö n'ar jö'i di e di nonse ár thuhuse, nu'mu hö, gi numansuhu.

⁴⁴Hingi tsä gi ñ'emuihu, ngetho m'et'o gi hoñhu da t'es'ahu ri nsuhu n'a ngu n'a, ne hingi hoñhu da 'ñes'ahu ri nsuhu nö'ö n'ase Jö.

⁴⁵Yo gi beñhu ma ga dat'a'ihu hár nthandi Jö ma Dada. Nö'ö togo ma da da'ahu, gese ar Moise togo gi kaxmbenihu ma da ñöñ'ahu.

⁴⁶Ngetho nu'mu gi ñ'emuihmöhu ar Moise, gi ñ'emuihu 'mu, ngetho ar Moise bi 'yot'a ar t'ofö nongagi.

⁴⁷Ha nu'mu hingi ñ'emuihu nö'ö bi 'yot'ö, hinda tsä gi ñ'emuihu nö'ö di mönga.

Ar Hesu bi 'winga tho ngudminthebe ya jö'i

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17)

6 M'efa ar Hesu bi 'ranga 'randi ar dehe habu ár thuhu Ngalilea, get'ö ar ñhonthé Tiberia.

²Ha nzeýe ya jö'i bi deni, ngetho xki hyanda ya nt'udi mi ot'e, nú'mu mi othe ya dathi.

³Nu'mu ar Hesu bi boxa mañö ar t'ohö ne ka ba huxkwinu yá maxte.

⁴Mi 'bap'utho ar baxjwa ár dango ya xodyo.

⁵Ar Hesu mi hyanda ra nzeýe ya jö'i xki 'ñe nda zudi, bi 'ñemba ar Lipe:

—Habü ga tañhu ya thuhme ga 'wiñhu gatho nuya jö'iyu.

⁶Bi xipa njap'u mi ne nda tsata ar Lipe, ngetho ar Hesu mi pödi teme nda mefi.

⁷Ar Lipe bi dödi ne bi 'ñembabi:

—Nunar nthöhö honga yonthebe ya jö'i n'a pa, hinda wadi ga tañhu ar thuhme ga hemfu n'a tsi xeni n'a ngu n'ayu.

⁸N'a mbi döta n'ár maxte ár thuhu ar Andre, ár jödö ar Simu nö'ö mi t'embabi ar Pedro, ne bi 'ñenö:

⁹—'Bukwa n'ar bötsi hö kut'a ya tsi thuhmesebada ne yoho ya tsi hwö. Te di nombabiyu.

¹⁰Nu'mu ar Hesu bi 'ñemba yá maxte:

—Xifu ya jö'i da hñudi.

Xa mi janu ya doni ne ka bi hñuhnu, mi tsu ngu ngudminthebe ya ñ'ohö.

¹¹Ne ar Hesu bi hñönga nu'u ya tsi thuhme, bi umba njamödi Jö, ne bi hyemba yá maxte. Nuyu bi umba nu'u mi hudi, ne bi jap'u ya hwö n'ehe, mi t'umba gatho nö'ö mi ne'u.

¹²Nú'mu mi niñö gatho ya jö'i, ar Hesu bi 'bepa yá maxte, ne bi 'ñembabi:

—Johu nuya xeni bi bongi ne hinte da m'edi.

¹³Bi go'u ne bi ñu'sa 'ret'amayoho m'ots'e ya xeni thuhme bi bongwabi nu'u xki ñuni.

¹⁴Nuya ñ'ohö'u mi hyanda nuna döta nt'udinu bi 'yot'a ar Hesu, bi 'ñeñ'u:

—Xa majöni go gehnu ár m'ehni Jö ma nda e har ximhai.

¹⁵Ar Hesu mi pötho mi ne nda zix'u nda 'ñexa ngu yá ndö. Jange nö'ö bi mengi bi ma ba 'buse har t'ohö.

Ar Hesu mi 'yo har dehe

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶Nu mi nxui ba kö yá maxte, bi ma hár ñöni ar ñhonthé.

¹⁷Ne bi yut'u ha n'ar motsa ndi ma'u Nkapernaum. Nú'mu mi 'yo'u har dehe, xki m'exui, har Hesu hinxki zöta habu mi 'bu'u.

¹⁸Ne bi ñ'o n'ar 'yomndöhi, xa mi japi nda mpunsa ar dehe.

¹⁹Nú'mu xki 'yet'u ar motsa ngu yon'atenthebe ya wëni ár yap'u, bi hyant'u ar Hesu mi pap'u mi 'yo har dehe, ndi wat'a har motsa, ne xa bi zu'u.

²⁰Ha nö'ö bi 'ñembabi'u:

—Yo gi ntsuhu, go geke.

²¹Nu'mu nuyi xa bi njohya bi po'sa ar Hesu har motsa, ne dama bi zöñ'u hár ñöni ar dehe.

Ya jö'i bi hyonga ar Hesu

²²Nu ár hyax'öp'u, nuya jö'i xki go 'randi ar dehe, xki hyant'u n'adar motsa mi 'buhnu, ne ka xki manu yá maxte, ha nu ar Hesu hinxki mewi'u.

²³Nu'mu bi zö ma'ra ya motsa xki 'ñe Tiberia, bi zöñ'u get'u habu ar tsi Hmu xki umba njamödi Jö, ne xki 'winga gatho ya jö'i.

²⁴Nu mi hyanda ya jö'i himi 'buhnu ar Hesu ne yá maxte, bi boxa ha ya motsa, ne bi ma'u Nkapernaum ma ba honi.

Ar Hesu, ar thuhme unga ar te

²⁵Nu mi dinga ar Hesu mi 'yo 'randi ar dehe, bi 'ñeñ'u:

—Utate, ham'u ga tsokwa.

²⁶Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñembabi'u:

—Xa majöni di xi'ahu, gi hongagihu ngetho da 'ra'ahu ga tsihu ar thuhme ne ga niñöhu, hinge gi honju ngetho ga hyanthu ya döta nt'udi.

²⁷Yo gi umba ri muihu gi hoñhu ar ñhuni ngut'a da thege. Umba ri muihu gi hyoñhu ar ñhuni unga ar te hiñham'u da göts'i, da 'ra'ahu Nö'ö Togo ba e bi Njö'i, ngetho go xi hñuxa Jö ár Dada da uñ'ö.

²⁸Nu'mu bi 'ñeñ'u:

—Tema mahyoni ga pehe, ne njap'u ga pehe nö'ö ne Jö ga othe.

²⁹Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñenö:

—Gehnu ar 'befi ne Jö gi 'yothu, gi ñ'emuihu nö'ö togo xpa peñ'ö.

³⁰Bi 'ñeñ'u 'mu:

—Tema nt'udi gi ot'e ga hanthe ne ga ñ'emui'ihe. Tema döta 'befi gi pefi.

³¹Numa palehu bi zi ar thuhme mi ta mahets'i núnu ha ya ot'at'ohö, ngu enga har t'ofö: Bi umba ar thuhme ndi 'ñe mhets'i nda zi'u.

³²Ar Hesu bi 'ñembabi'u:

—Xa majöni di xi'ahu, ar Moise himbi 'ra'ahu ar thuhme ndi 'ñe mhets'i. Ha numa Dada hö, 'ra'ahu ar thuhme majöni di 'ñe mhets'i.

³³Ngetho ar thuhme unga Jö, gehnu nuna ba kö mhets'i, ne umba ár te ya meximhai.

³⁴Nu'u bi 'ñembabi:

—Tsi Hmu, 'raje hyax'mu nunar thuhme'ö.

³⁵Ne ar Hesu bi 'ñembabi'u:

—Nuga go dar thuhme ungar te. Gatho nu'u togo da e da hyongagi, hiñham'u ma da ntunthu, ha nu'u

togo da ñ'emūigi, hiñham'u ma da ntuthe.

³⁶Ngu xta xi'ahū, mödi xka hyandgagihū, hingi ñ'emūihū.

³⁷Gatho nu'u togo xi 'raka Jö ma Dada, ma da e da hyongagi. Ha gatho nu'u togo da e da zükagi, hinga kots'i.

³⁸Ngetho nuga xta kö mhets'i, hinxta ehe ga ot'a nö'ö di nesega, xta e ga ot'a gatho nö'ö ne togo xpa penkagi.

³⁹Gehnu ne ma Dada togo xpa penkagi, gatho nu'u togo xi 'yentk'a ha ma 'ye hinga 'bedi, ne nuya ngöxapa, ma ga ko'spa yá te hiñham'u da göts'i.

⁴⁰Nö'ö togo xpa penkagi, ne'ö gatho nu'u togo da hñuxka yá da ár T'ugi Jö, ne da ñ'emūigi, pe'sa ar te hiñham'u da göts'i, ne nuga ga ko'spa yá te ha ya ngöxapa.

⁴¹Nu'mū nuya xodyo mi njont'ane n'a ngu n'a, ngetho xki 'ñeñ'ö: Nuga go dar thuhme xta kö mhets'i.

⁴²Ne mi eñ'u:

—Ha hinga gehnu ar Hesu ár t'u ar Huse, di pöthwū togo yá dada. Hanja em'u xpa kö mhets'i.

⁴³Ar Hesu bi döti ne bi 'ñembabi'u:

—Yo'ö gi ñöxhnathohū.

⁴⁴Ngetho hinto tsā da e da hyongagi nu'mū hinda zopa ár mfeni Jö ma Dada togo xpa penkagi. Ne nuga ga ko'spa ár te ha ya ngöxapa, ne da me'sa ar te hiñham'u da göts'i.

⁴⁵Njawa xi 'yot'a yá m'ehni Jö har t'ofö: Jö ma da uta gatho ya jö'i. Jange gatho nu'u togo xi 'yoxa nö'ö mönga ma Dada, ne xi zo hár mfeni, da e da hyongagi.

⁴⁶Hingi 'bu n'a togo xi hyanda Jö ar Dada, hönse nö'ö togo xpa pehni. Nö'ö hö, go xi hyanda ar Dada.

⁴⁷Xa majöni di xi'ahū, nu togo ñ'emūigi pe'sa ar te hiñham'u da göts'i.

⁴⁸Nuga go dar thuhme ungar te.

⁴⁹Nuya ri palehū mam'et'o bi zi ar thuhme mi tā mhets'i ha ya ot'at'ohö, ne bi du'u.

⁵⁰Nunar thuhme di xi'ahū, hingi njap'u. Nunū di 'ñe mhets'i, ne gatho nu'u togo da zi, hinda ma da du.

⁵¹Nuga go dar thuhme ungar te xpa e mhets'i. Nö'ö togo da zi nuna thuhmenū, ma da me'sa ar te hiñham'u da göts'i. Nunar thuhme di xi'ahū, gehnu ma ndo'yose ga da, ne njap'u ya meximhai da me'sa ar te hiñham'u da göts'i.

⁵²Nuya xodyo mi ntsahñöki n'a ngu n'a mi eñ'u:

—Hanja da tsā da 'rakagihū ga tsafu ár ndo'yosenu.

⁵³Ar Hesu bi 'ñembabi'u:

—Xa majöni di xi'ahū, nu'mū hingi tsafu ár ndo'yo ne hingi tsifu ár ji Nö'ö Togo ba e bi Njö'i, hinda nja ri tehu hiñham'u thege.

⁵⁴Nö'ö togo tsaka ma ndo'yo ne tsika ma ji, pe'sa ar te hiñham'u da göts'i, ne ga ko'spa ár te hár ngöts'i ar ximhai.

⁵⁵Ngetho ma ndo'yo gehnu ar ñhuni majöni, ne ma ji ar ts'ithe majöni. Gehyū unga ar te hiñham'u da göts'i.

⁵⁶Nö'ö togo tsaka ma ndo'yo ne tsika ma ji, ma ga 'bu'be'ö.

⁵⁷Njangu Jö ar Dada togo ba penkagi hö ar te, nuga di te ngetho di 'bu'bega'ö. Ha nu'u togo da zaka

ma ndo'yo, da nte n'ehe ngetho di bu'bega'u.

⁵⁸Go gehnu ar thuhme di xi'ahu ba kö mhets'i. Nö'ö togo da zi, ma da me'sa ar te hiñham'u da göts'i, hinge njangu ri palehu bi zi ar thuhme mi ta mhets'i, ne bi du'u.

⁵⁹Nuya mhöyü bi mönga ar Hesu nú'mü mi uta ya jö'i ha yá nijö'u núnu Nkapernaum.

Ya mhö ungar te hiñham'u da göts'i

⁶⁰Nzeyé nu'u togo mi teni, mi 'yoxa njap'u mi en'u:

—Xi ñhembí nö'ö teme mö. Togo tsa da 'yot'e.

⁶¹Ar Hesu mi pötho tema mi njont'ane, ne bi 'ñembabi'u:

—Hage tsot'a ri müihu nö'ö di xi'ahu.

⁶²Tema gi beñhu nu'mü gi hyanthü Nö'ö Togo ba e bi Njö'i, da mengi da boxa mhets'i habu mi bu'ö m'et'o.

⁶³Ar hñö go unga ar te, ha nö'ö bi e har ndo'yo hinte fats'i. Nuya mhö xta xi'ahu nonga ar hñö ne unga ar te.

⁶⁴Honse, 'ra hinge ñ'emüihu.

Ngetho ar Hesu hár ndui mi pötho togo himi ñ'emüibi, ne togo ma nda da.

⁶⁵Ne bi 'ñenö:

—Jange da en'ahu, hinto tsa da e da hyongagi nu'mü hinda zo ma Dada.

⁶⁶M'efa nzeyé nu'u togo mi teni, bi hyep'u ne himi ñ'owí.

⁶⁷Jange ar Hesu bi 'ñemba nu'u 'ret'amayoho yá maxte xki hwahni: —Hage gi ne gi möhu n'ehe.

⁶⁸Ar Simu Pedro bi dödi ne bi 'ñenö:

—Tsi Hmu, togo man'a ga teñhe. Hönse'i gi mönga ya mhö ungar te hiñham'u da göts'i.

⁶⁹Ha nuje xta ñ'emüihe ne xta pöhe go gar Kristo ár T'u'i Jö togo höse ar te.

⁷⁰Ar Hesu bi dödi:

—Nuga da hwañ'ahu gi 'ret'amayohohu. Mödi njap'u, n'a di hñöx'ahu ar ts'ondöhi.

⁷¹Nö'ö mi nonga ar Huda Iskariote ár t'u ar Simu, ngetho go ma nda da'ö, ne mi n'a nu'u 'ret'amayoho yá maxte.

Nuyá jödö ar Hesu himi

ñ'emüi már m'ehni Jö

7 M'efa ar Hesu mi 'yo har hai Ngáliea, himi ne nda m'uñhu Nhudea ngetho ya xodyo mi honi nda hyo.

²Mi 'bap'u'ho ár dango ya xodyo nö'ö ár thuhu, ar dango nguxiza.

³Nuyá jödö bi 'ñemba ar Hesu: —Poni di ma Nhudea, ne nu'u togo teñ'a'i da hyanda nuya döta nt'udi gi ot'e.

⁴Ngetho nu'mü n'ar jö'i ne da ñ'udi, hinge ot'a ar 'befi ñ'öntho. Nu'ge gi ot'a nuya döta nt'udiyu, ñ'udi habu gatho da hyant'a'i.

⁵Mi mönga njap'u ngetho mödi ma yá jödö, himi ñ'emü'u xki 'ñexa Jö.

⁶Nu'mü ar Hesu bi 'ñembabi'u: —Hingi tsada ga manu, ha nu'ahu tsada ham'u gi ne gi möhu.

⁷Nuya jö'i hinge tsa da utsa'ihu, ha nuga hö utsagi, ngetho di xipa yá ts'o'befi pe'u.

⁸Di möhu ar dango. Nuga hinge tsada ga ma.

⁹Hönse bi xipabi njap'u, ne bi gohnu Ngáliea.

Ar Hesu bi ma ar dango nguxiza

¹⁰Nu mi wadi bi ma yá jödö, ar Hesu bi ma har dango n'ehe, mödi bi ma ngu ñ'öntho, himi ñ'udi.

¹¹Nuya ndöxodyo mi honga har dango, ne mi eñ'u:

—Habü bi 'yo'ö 'mü.

¹²Ne nzeýe nuya mi 'buhnü mi nonga ar Hesu, 'ra mi enö: Nunü ar hogajö'i, ne ma'ra mi enö: Hingar hogajö'i, ngetho ka ya jö'i.

¹³Txi 'ramtx'u mi ñö'u, ngetho mi tsu nuya ndöxodyo.

¹⁴Xki tho ngu made ar dango, mi yut'a ar Hesu har dönganijö ne mi uta ya jö'i.

¹⁵Nuya ndöxodyo xa mi 'yotho ne mi eñ'u:

—Hanja pe'sa nzeýe ar mfödinu, hiñhabü xi ma xpa t'uti.

¹⁶Ar Hesu bi dötwabi'u ne bi 'ñenö:

—Nö'ö te di udi hingo di mönsega, go ár meti togo xpa penkagi.

¹⁷Nu'u togo ne da 'yot'a nö'ö ne Jö, da bö'u di utwa ár mhö Jö, hinge nö'ö di bensega.

¹⁸Nö'ö togo bense nö'ö mö, honse ne da t'e'spa ár nsu. Ha nö'ö togo ne da t'e'spa ár nsu togo xpa pehni, ge'ö mönga majöni ne hingar kate.

¹⁹Ar Moise bi 'ra'ahu ar t'ofo. Hinto xka 'yothu ngu mönga har t'ofonu. Yo'ö gi ne gi hyogagihu 'mü.

²⁰Nuya jö'i xki mhunts'i bi dödi ne bi 'ñeñ'u:

—Gi pe'sa ar ts'ondöhi. Togo ne da hyo'a'i.

²¹Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñembabi'u:

—Honse n'ar 'befi da ot'e, ne xa gi 'yohü.

²²Ar Moise bi 'ra'ahu ar nsegi gi huxu ha ri ndo'yohu, mödi hingo mar meti'ö, már meti ya pale. Ha nu'ahu gi huxu ar nsegi mödi ar pa ntsaya.

²³Nú'mü gi hu'sfu ar nsegi ri bötsihu, mödi ar pa ntsaya, hingi nehü gi ts'okwabihu ár t'ofo ar Moise. Xi'mü hanja gi mbö ri kwehu ngetho da othebi gatho ár ndo'yo n'ar ñ'ohö har pa ntsaya.

²⁴Beñhu xiñho hanja gi nthentehu, wa njap'u wa hin'ö. Yo ma gi nthentehu honse gi hanthu nö'ö oxa mañö.

Nuya jö'i mi enö: Ha go gehnu ar Kristo

²⁵'Ra ya me Herusalen mi eñ'u:

—Ha hinga gehnu togo thoni da tho.

²⁶Hyanthu 'bahnü mateda ya jö'i uti, ne hinte nsipabi. Hage xi ñ'emü ma ndöhu go gehnu ar Kristo 'mü.

²⁷Ngetho di pöhu habu xpa ehnu, ha nu xta e ar Kristo, hinto ma da bödi habu di 'ñehe.

²⁸Nú'mü mi 'yo njap'u ar Hesu, mi 'bahnü mi uta ya jö'i har dönganijö, bi ñö nts'edi ne bi 'ñenö:

—Gi pökagihu ne gi pöhu habu dar mengu. Ha hinxta esega, xpa penkagi nö'ö togo majöni, ne nu'ahu hingi pöhu togo'ö.

²⁹Nuga hö di pödi, ngetho ka xta ehnu, ne ba penkagi ga ehe.

³⁰Nuya ndöxodyo mi 'yoxa njap'u, xa mi ne nda guhmö'u. Ne hinte bi japabi, ngetho hinxki zöta ár pa.

³¹Ha nze^ye ya jö'i mi 'buhnu bi ñ'emui^{bi}, ne mi eñ'u:

—Xi nu xta e ar Kristo, hage ma da döhö da 'yot'a ya nt'udi ngu nuya xi 'yotnu 'mu.

**Ya denga'bepate bi mehna
togo nda guhmö ar Hesu**

³²Nuya denga'bepate mi bödi mi nonga ar Hesu ya jö'i, nuyu ne ya ndömjö bi meñ'u ya nsunijö ma nda guhmö.

³³Jange ar Hesu bi 'ñenö:

—Honse ma'ra ya tsi pa ga 'buhwihu, ne ga penga habu bi 'bu togo ba penkagi.

³⁴Ma gi hyongagihu ne hingi tingagihu. Nu habu gar maga, hinda tsä gi möhu.

³⁵Nu'mú, nuya ndöxodyo mi 'buhnu mi enga n'a ngu n'a'u:

—Habu di manu 'mu, enö hinda tsä ga tiñhu. Hage ma da zu nu'u xi mfont'a ha yá hai nu'u hingya xodyo, ne da ut'u.

³⁶Tema di bonga nö'ö bi 'ñenö: Ma gi hyongagihu ne hingi tingagihu, ne nu habu gar maga, hinda tsä gi möhu.

Ngu n'ar döthe ar dehe unga ar te

³⁷Nö'ö ar pa mar nsu ár ngöts'i ar dango, ar Hesu bi m'ai ne bi nö nts'edi bi 'ñenö:

—Nu'mu ja togo tsu ar duthe, da e da hyongagi da ntsithe.

³⁸Nö'ö togo ñ'emui^{gi}, ma da bonga hár mu ngu ya döthe ar dehe unga ar te, ngu mönga har T'ofö.

³⁹Ar Hesu mi nonga ár Hñö Jö, nö'ö ma nda hñönga nu'u togo nda ñ'emui^{bi}ö. Ha nunár Hñö Jö

hinxki etho, ngetho ar Hesu hinxki mengda hár nsunda mhets'i.

Ya jö'i bi ñhege

⁴⁰Nu mi 'yoxa njap'u ya jö'i, 'ra mi eñ'u:

—Xa majöni gehnu ár m'ehni Jö.

⁴¹Ma'ra mi enö:

—Gehnu ar Kristo.

Ha ma'ra mi eñ'u:

—Hage di 'ñe Ngalaria ar Kristo 'mu.

⁴²Hin'ö, ngetho har T'ofö enö, ar Kristo ma nda e ha yá 'beto ar Dabi mar mengu Belen.

⁴³Mi n'añ'o n'a ngu n'a yá mfeni mi nonga ar Hesu, jange ya jö'i bi ñhege.

⁴⁴'Ra mi ne nda gumhö, ne hinte bi japabi.

**Nuya ñ'ohoyu mi eñ'u:
Hinto man'a xi nö njanu**

⁴⁵Nu'u togo xki m'ehni nda guhmö ar Hesu, bi mengi ma ba k'ö'sa ya ndömjö ne ya denga'bepate. Ne nuya ndöyü bi 'ñen'u:

—Yo'ö hinga tsihu.

⁴⁶Nu'u xki 'behni bi dödi:

—Hinda tsihe, ngetho da öhe nö'ö bi mö, ngu hinto man'a xi mönga njap'u.

⁴⁷Nu'mú nuya denga'bepate bi döti ne bi 'ñembabi'u:

—Hage xi ka'ahu n'ehe.

⁴⁸Gi pöhu xiñho, hinjo'o n'ar ndömjö, wa n'ar denga'bepate xi ñ'emui.

⁴⁹Nu'u togo xi ñ'emui, gehyu nu'u hingi pö ar t'ofö, ne xi theke da m'edi.

⁵⁰Ar Nikodemo, nö'ö togo xki ma nxui ma ba k'önga ar Hesu, mar

denga'bepate n'ehe, bi 'ñemba nu'u mi 'buhnu:

⁵¹—Gi pöhu numa t'ofohu, hingi hoxa ár ts'oki n'ar jö'i nu'mu hinxi 'yots'e m'et'o, ne xi bödi teme xi 'yot'e.

⁵²Nuya ndömöjö ne yá mi denga'bepatewi bi 'ñembabi:

—Hage gar me Ngalilea n'ehe. Hñet'a xiñho ar T'ofa, ne gi pödi hinxa ehnu Ngalilea n'ár m'ehni Jö.

⁵³Mi wa ar dango, n'a ngu n'a bi menga yá ngu.

Ar zinganthöti 'behñö

8 Ha nu ar Hesu bi ma har t'ohö Njömöni.

²Nu ár hyax'ö n'itho, ba penga man'agi har dönganijö, ne bi wat'a ra nzeze ya jö'i, bi hñuhnu bi uti.

³N'a mba ep'utho ya böt'ofa ne ya denga'bepate, mi tsimpa n'ar 'behñö xki ts'udi mi 'bengwi n'ar ñ'ohö himár döme. Bi m'a'ma madetho,

⁴ne bi 'ñembabi'u:

—Utate, nunar 'behñönu xi ts'udi mi 'bengwi n'ar ñ'ohö himár döme.

⁵Ar Moise 'bepkagihu hár t'ofa ga hohu nk'ahni nuya 'behñö njanu. Wa te gi mönge.

⁶Nu'u bi mönga njap'u mi honi nda hyathmö, mi ne nda dimbabi teme nda hyots'e. Ha nunar Hesu bi ñ'ani, bi ja ár 'ye mi ot'a har hai.

⁷Ha nu'u himi tsaya mi ambabi. Nu'mú ar Hesu bi m'ai ne bi 'ñembabi'u:

—Nö'ö togo hinte ma ts'oki tu, dá du'mi da unga ar nk'ahni.

⁸Ne bi mengi bi ñ'ani mi ot'a har hai man'agi.

⁹Nu mi 'yo njap'u, ba e ha yá mfenise nuyá ts'oki xki 'yot'u, ne 'raman'a bi boni bi ma'u, m'et'o bi bonga nu'u ya dönzia, m'efa nu ma'ra mi bötsitho. Hönse bi gohnu ar 'behñö mi 'ba made, ne ar Hesu.

¹⁰Mi mengi bi m'a ar Hesu, hinto bi hyandi, hönse ar 'behñö mi 'bahnu, ne bi 'ñembabi:

—Habüima nu'u togo mi hox'a'i. Hage hinto bi ne bi k'añ'a'i.

¹¹Bi 'ñeñ'ö:

—Hinjo'o, tsi Tata.

Nu'mú ar Hesu bi 'ñembabi:

—Nuga n'e, hinte di hox'a'i. Di ma, ne yo ma gi pengi gi 'yot'a ar ts'oki.

Ar Hesu gehnu ár ñot'i ya meximhai

¹²Ar Hesu bi mengi bi zo ya jö'i ne bi 'ñembabi'u:

—Nuga go dar ñot'iga di yot'wa ya meximhai. Nö'ö togo da dengagi, hinda ma da ñ'o har 'bexui, ngetho da yot'wabi ar ñot'i unga ar te.

¹³Nu'mú nuya denga'bepate bi 'ñembabi'ö:

—Gi mönse togo'i, jange hinga majöni nö'ö gi mö.

¹⁴Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñembabi'u:

—Mödi di mönse togogi, majöni nuna di mö, ngetho nuga di pödi habu xta ehe ne habu gar ma. Nu'ahu hingi pöhu habu xta ehe wa habu gar ma.

¹⁵Nu'ahu gi höxu majöni ngu ri mfenisehu, ha nuga hinto di hö'spa majöni.

¹⁶Ha nu'mu togo di hö'spa majöni, nö'ö di mö majöni 'mu, ngetho hindi höxase, di höx'be ma Dada togo xpa penkagi.

¹⁷Nu ha ri t'ofohu enö: Nu'mu yoho ya jö'i n'at'wu mö, majöni.

¹⁸Nuga di damajöni togogi, ma Dada togo ba penkagi damajöni togogi n'ehe.

¹⁹Bi 'yambabi'u:

—Habü bi 'bü ri Dada.

Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñenö:

—Hingi pökagihu, ne hingi pöhu ma Dada. Nu'mu gi pökagihuhmö, gi pöhmöhu togo ma Dada n'ehe.

²⁰Ar Hesu bi mönga njap'u nú'mu mi uta ya jö'i núnu habü mi 'bü ar m'esbojö har dönganjö. Ne hinto bi tsä bi gu, ngetho hinxki zöta ar pa nda jwata ár 'befi.

Habü gar maga, nu'ahu

hinda tsä gi möhu

²¹Ar Hesu bi mengi bi 'ñembabi'u:

—Ma ga maga, ne nu'ahu gi hyongagihuhmö. Ha ma gi tuwi ri ts'okihu, ne hinda tsä gi möhu habü gar maga.

²²Nuya ndöxodyo mi ense'u:

—Hage ma da ñhose 'mu. Hanja enö: Habü gar maga, hinda tsä gi möhu.

²³Nep'u ar Hesu bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahu ja gar menguhüwa, ha nuga xta e mañö mhets'i. Nu'ahu ár meti'ihu ar ximhai, ha nuga hingo ár metigi.

²⁴Jange da xi'ahu ma gi tuwi ri ts'okihu, ngetho nu'mu hingi ñ'emuihu go geke, ma gi tuhu gi tuxta ri ts'okihu.

²⁵Nep'u nu'u bi 'ñembabi'ö:

—Xi'ge togo'i 'mu.

Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñembabi'u:

—Get'ö ngu da xi'ahu har ndui.

²⁶Nuga mödi di pe'sa ma'ra teme ga xi'ahu, ne ga hös'a majöni ri m'uihu, hönse di xi'ahu nö'ö xi xikagi togo xpa penkagi. Gehnu di

mönga har ximhai, ne majöni nö'ö möñ'ö.

²⁷Ha nu'u togo mi ots'e, himbi bö'u mi nonga Jö ár Dada.

²⁸Jange ar Hesu bi 'ñembabi'u:

—Nú'mu xki tsuthu Nö'ö Togo ba e bi Njö'i gi hyohu, ma gi pöhu 'mu togo xa majöni go geke. Ne gi pöhu n'ehe hinte di ot'ase. Nö'ö ba utka ma Dada, gehnu di xi'ahu.

²⁹Numa Dada togo ba penkagi hinxi hyegase, hyax'mu di 'bü'be, ngetho nuga di ot'a nö'ö numañho'ö.

³⁰Nú'mu mi mönga njap'u ar Hesu, nzeye ya jö'i bi ñ'emui.

Nö'ö majöni xi xogagihu xki

gogagihu ar ts'oki

³¹Ar Hesu bi 'ñemba nu'u ya xodyo xki ñ'emui:

—Nu'mu gi 'ñet'a xiñho ri muihu ma mhö, xa majöni ma ñ'owi'ihu 'mu.

³²Ne ma gi pöhu nö'ö majöni, ha nu'mu gi pöhu nö'ö majöni, gehnu da xok'ahu.

³³Nu'u bi dödi ne bi 'ñembabi:

—Nuje yá 'betogihe ar Abra. Hiñham'u xi jokagihe ngu togo yá metigihe. Hanja gi enö da sogagihe.

³⁴Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñenö:

—Xa majöni di xi'ahu, nö'ö togo ot'a ar ts'oki, nunu xi got'atho ar ts'oki.

³⁵Nu'u togo m'egotho, hinda ma da go har ngu gatho ya pa. Ha nu ar t'u hö, da gohnu.

³⁶Njap'utho n'ehe, nu'mu ár T'u Jö da guk'ahu har ts'oki, majöni xka poñhu, ne hinte ko'ahu.

³⁷Di pödi yá 'beto'ihu ar Abra. Mödi njap'u gi ne gi hyogagihu, ngetho gi tsamañ'uhu nö'ö di xi'ahu.

³⁸Nuga di mönga nö'ö xi utkagi ma Dada, ha nu'ahü gi othü nö'ö xi mönga ri dadahü.

³⁹Nu'u bi dödi ne bi 'ñembabi:

—Ma palehe ar Abra.

Ar Hesu bi 'ñembabi'u:

—Nu'mü yá 'beto'ihü ar Abra, gi tembahmöhu ár 'befi'ö 'mü.

⁴⁰Ha nu'ahü mödi xta xi'ahü nö'ö majöni xi xika Jö, gi ne gi hyogagihü. Ar Abra himbi 'yot'a njap'u.

⁴¹Nu'ahü gi othü ngu ot'a ri dadahü.

Nu'mü nu'u bi 'ñemba ar Hesu:

—Nuje hinge togatho di emfe ma dadahe. Hönse n'a ma Dada di 'ñehe, gehnu Jö.

⁴²Nu'mü ar Hesu bi 'ñembabi'u:

—Nu'mü ri Dadahühmö Jö, gi mökagihü, ngetho xta e habu bi 'bu'ö. Hinda ese, go ba penkagi.

⁴³Hanja hingi tso ri mfenihü nö'ö di xi'ahü. Hingi tso, ngetho xi njot'a ri müihü.

⁴⁴Ar ts'ondöhi go ri dadahü'ö, ne gi ne gi 'yothwü nö'ö ne'ö. Hár ndüitho mar hyote ne ar hyate, hiñham'u mönga nö'ö majöni. Nú'mü mönga ya nhemhñö, go bense, ngetho ar nemhñö, ne go bi dü'ma ar nhemhñö'ö.

⁴⁵Nu'ahü hingi ñ'emüigihü, ngetho di mönga nö'ö majöni.

⁴⁶Hinjo'ö togo da tsä te gi hyoxkagihü n'ar ts'oki. Nu'mü di mönga nö'ö majöni, yo'ö hingi ñ'emüigihü.

⁴⁷Nu'u togo yá meti Jö, otwa ár mhö. Hingi ne gi 'yo'spabihü, ngetho hingo yá meti'ihü'ö.

**Nú'mü hinxki m'uta ar Abra,
nunar Hesu mi 'bu'ö**

⁴⁸Nep'u nuya xodyo bi dödi ne bi 'ñembabi:

—Hage hinge majöni nö'ö di xi'ae, gar me Nsamaria ne xka nthexkwi n'ar ts'ondöhi.

⁴⁹Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñenö:

—Hindi nthex'bega n'ar ts'ondöhi.

Nuga di numansu ma Dada, ha nu'ahü hingi numansugihü.

⁵⁰Nuga hindi mönga njap'u di honi gi 'ñeskagihü ma nsu. Ngetho 'bu' n'a togo eskagi, ne go ma da hñöxmajöni'ö.

⁵¹Xa majöni di xi'ahü, nö'ö togo ot'a nö'ö di mö, hiñham'u da du.

⁵²Nu'mü ya xodyo bi 'ñembabi:

—Nupya hö, di pöhe gi nthexkwi n'ar ts'ondöhi. Ngetho ar Abra bi du, nuyá m'ehni Jö bi du'u n'ehe. Hanja gi enö, nö'ö togo da 'yot'a nö'ö gi mö, hiñham'u da du.

⁵³Hage ri nsu töpa ár nsu ar Abra 'mü. Ngetho bi du'ö ne yá m'ehni Jö bi du'u n'ehe. Tema nsu gi beni gi pe'ske 'mü.

⁵⁴Ha nu ar Hesu bi dödi ne bi 'ñenö:

—Nu'mü ga exase ma nsu, pontho hinter me'ö. Numa Dada go eska ma nsu, nö'ö togo gi emfü ri Jöhu.

⁵⁵Ha nu'ahü hingi pöhu togo'ö. Nuga hö di pödi. Nu'mü ga enö hindi pödi, gar nemhñöhmö ngu'ahü, ngetho di pödi ne di otwa ár mhö.

⁵⁶Ri palehü ar Abra xa mi johya, mi to'ma nda zonga ar pa nga 'bukwa har ximhái, ne bi njohya bi hyandi.

⁵⁷Nuya xodyo bi 'ñembabi'ö:

—Hinxka jwata madenthebe njeye. Hanja tsä xka hyanda ar Abra.

⁵⁸Ar Hesu bi 'ñembabi'u:

—Xa majöni di xi'ahü, ndi 'buka mam'et'o nú'mü hinxki m'uta ar Abra.

⁵⁹ Jange nu'u bi guxya do nda k'ahmō. Ha nunar Hesu bi ñ'ōni, bi bonga har nijō bi thota madetho bi ma.

Ar Hesu bi xokwa yá dā n'ar ñ'ohō xki m'ui himi handi

9 Nu mi panu ar Hesu, bi hyandi mi 'buhnu n'ar ñ'ohō xki m'ui mi godā.

² Nuyá maxte bi 'yambabi'ō ne bi ñ'ēñ'u:

—Utate, togo bi 'yot'a ar ts'oki ne bi m'ui godā, gesenu wa yá dada.

³ Ar Hesu bi dödi ne bi ñ'enö:

—Hingo ár ts'okinu, ne hingo ár ts'oki yá dada n'ehe. Ngetho njanu nda nheki ár döta 'befi Jö hár te'ö.

⁴ Núpya mpa, mahyoni ga pepa ár 'befi nö'ö togo ba penkagi. Ba ep'u ar xui nú'mu hinto tsā da mpefi.

⁵ Núpya di 'bukwa har ximhai, go dar ñot'iga di yot'wa ya meximhai.

⁶ Mi wadi bi mönga njap'u, bi ntsojni har hai, bi ñöt'a ar bohāi. Ne bi go'spa ha yá dā ar ñ'ohō mi godā.

⁷ Ne bi ñembabi:

—Di ma ba peka ri dā har pothe Siloe (nunar thuhu'ö poni da ñ'enö, xi m'ehni).

Bi ma'ö ma ba peka ár dā, ne mba pengi mi tsā nda hyandi.

⁸ Nu'mú nuyá n'angu ne nuya jö'i xki hyandi mi godā, mi eñ'u:

—Hage hinga gehnu togo mi hudi mi peti.

⁹ Ra mi enö mi ge'ö, ma'ra mi enö ndi hñöts'i. Nö'ö mi ense:

—Go geke.

¹⁰ Ne bi t'embabi:

—Hanja xi xo ri dā.

¹¹ Nö'ö bi dödi ne bi ñ'enö:

—Nu ar ñ'ohō ár thuhu ar Hesu, bi ñöt'a ar bohāi, bi goska ma dā, ne bi ñ'engagi: Di ma har pothe Siloe ba peka ri dā. Nuga da ma da peke, ne bi tsā da handi.

¹² Nu'u bi 'yambabi:

—Habū bi 'bu'ö.

Bi dö'ö ne bi ñ'enö:

—Hindi pödi.

Ya denga'bepate bi hñö'spa majöni ar ñ'ohō mi godahmō

¹³ Ya jö'i bi zi'spa ya denga'bepate nö'ö mar godahmō.

¹⁴ Ha nö'ö ar pa xki ñöt'a ar bohāi ar Hesu, ne xki xokwa ár dā ar ñ'ohō mi godā, mar pa ntsaya.

¹⁵ Nuya denga'bepate bi 'yambabi n'ehe hanja xki dixa ár dā. Nö'ö bi dödi ne bi ñ'enö:

—Bi goska ar bohāi ha ma dā, da ma da peke, ne bi zā da handi.

¹⁶ Ra ya denga'bepate mi eñ'u:

—Nunar ñ'ohōnu hinxpa pehna Jö, ngetho hingi japamasu ar pa ntsaya.

Ha ma'ra mi enö:

—Nu'mu n'ar 'yot'ats'okihmō, hage da tsā da 'yot'a nuya döta nt'udiyu.

Ne njap'u bi ñhe'u.

¹⁷ Nep'u bi mengi bi t'embabi ar ñ'ohō mi godahmō:

—Xi'ge, tema gi enge togo bi xok'a ri dā.

Nö'ö bi dödi ne bi ñ'enö:

—Gehnu n'ár m'ehni Jö.

¹⁸ Ha nuya ndöxodyo himi ñ'emui mar godā ne xki xo yá dā, jange bi zompabi ár dada ne ár nönö.

¹⁹ Ne bi ñ'añ'u:

—Hage go gehnu ri t'uñu gi eñhu bi m'ui mi godā. Xi'mu, hanja hantya.

²⁰Nuyá dada bi 'ñeñ'u:

—Di pöhe xiñho, go gehnu ma t'uhe bi m'ui mi goda.

²¹Nuje hindi pöhe hanja hantya, wa togo bi xokwabi ár da. Pe'sa yá jeye, 'yambabihu'ö, tsá da döse.

²²Bi mönga njap'u yá dada, ngetho mi tsu ya ndöxodyo, hinge nda hyegi nda yut'a ha yá nijö'u. Ngetho nuya ndö xki 'yot'a n'ar nkohi'u, mi enö, nö'ö togo nda 'ñemba ar Hesu mar Mesia, mi to'mi nda t'enga har nijö.

²³Jange bi 'ñenga yá dada: Pe'sa yá jeye, 'yambasehu'ö.

²⁴Nu'mú bi mengi bi ts'ohna nunar ñ'ohö mar godahmö ne bi t'embabi:

—Umba njamödi Jö. Di pöhe xiñho, nunar ñ'ohö togo bi xok'a ri da, n'ar 'yot'ats'oki.

²⁵Nö'ö bi dödi ne bi 'ñenö:

—Hindi pöka hage ar 'yot'ats'oki wa hin'ö. Hönse di pöka ndar goda, ha nupya di handi.

²⁶Bi mengi bi t'ambabi man'agi:

—Tema bi ja'a'i. Hanja bi xok'a ri da.

²⁷Nö'ö bi dödi ne bi 'ñembabi'u:

—Xta xi'ahu, mödi hinxka ne xka 'yoxu. Yo'ö gi ne gi 'yohu man'agi. Ha gi ne gi teñhu n'ehe.

²⁸Nu'u bi zani ne bi 'ñembabi:

—Nu'ge go gi tenge. Di tenje ar Moise.

²⁹Di pöhe Jö bi zo ar Moise, ha nunar ñ'ohönü hindi pöhe habu xpa ehe.

³⁰Nunar ñ'ohö mar godahmö bi dödi ne bi 'ñenö:

—Tengu'ö, nu'ahu hingi pöhu habu xpa ehe, ha nuga bi xoga ma da.

³¹Di pöhu xiñho, Jö hingi oxa ya 'yot'ats'oki. Ha nu'u togo tsupi ne ot'a ngu ne'ö, hö ots'e.

³²Hiñham'u xta ohu n'a togo xi xokwa yá da n'a xi m'u goda.

³³Nu'mu hinxpa pehna Jö nunar ñ'ohönü, hinte xi tsahmö xi 'yot'a nö'ö xi 'yot'mu.

³⁴Ha nu'u bi dödi ne bi 'ñembabi: —Nu'ge ga m'uhwi ar ts'oki. Tema da za gi utkagihe.

Ne bi 'yeñ'u har nijö.

Mi jotyá da nu'u mi humamui mi 'bui xiñho

³⁵Ar Hesu bi 'yode xki t'enga har nijö nö'ö mar godahmö. Bi ma ba honi, ne nu mi dini bi 'ñembabi:

—Ha gi ñ'emuiibi ár T'u Jö.

³⁶Nö'ö bi dödi ne bi 'ñenö:

—Ndada, togo'ö ne ga ñ'emuiibi.

³⁷Ne bi 'ñenga ar Hesu:

—Xka hyandi. Nö'ö togo gi ñöwipya go ge'ö.

³⁸Nö'ö mar godahmö bi 'ñenö:

—Tsi Hmu, di ñ'emui'i.

Ne bi ndandihmö bi nsunda.

³⁹Ar Hesu bi 'ñenö:

—Nuga xta ekwa har ximhai ga ot'a ar ts'ut'wi. Njap'u nu'u goda da xo yá da, ha nu'u xo yá da da ngoda.

⁴⁰Nu'mú 'ra ya denga'bepate mi 'buhnü, bi 'yo nö'ö bi möñ'ö ne bi 'ñembabi:

—Xi nuje, hage dar godahe n'ehe.

⁴¹Ar Hesu bi 'ñembabi'u:

—Nu'mu gar godahuhmö, hinte ma ts'oki gi tuhu. Ngetho gi eñhu gi hanthu, jange gi tuda ri ts'okihu.

Ár 'bede ar ma'yo

10 Xa majöni di xi'ahu, nö'ö togo hingi kut'a hár goxthi

ár nguñ'o ya deti, ne poxta har jödo, n'ar bë ne ar dakate.

²Ha nö'ö togo kut'a har goxthi, gehnu ar ma'yo.

³Ar sugoxthi xokwabi, ne ya deti pötwa ár mhö ar ma'yo. Ne nunu da zopa yá thuhu n'a ngu n'a, ne da guki.

⁴Nu xta bonga nthi gatho yá meti, da m'et'o ar ma'yo, ne nuya deti teni, ngetho pötwa ár mhö.

⁵Ne nuyá deti hingi tenga ya n'añ'o ma'yo, da nixt'i ngetho hingi pö ya n'añ'o mhö.

⁶Nunar 'bedenu bi xipabi'u ar Hesu, mödi himbi bö'u teme mi ne nda xipabi.

Ar Hesu ar hoga ma'yo

⁷Jange ar Hesu bi mengi bi xipabi'u:

—Xa majöni di xi'ahu, nuga go dar goxthigi habu kut'a ya deti.

⁸Gatho nu'u togo xi zo m'et'o, nú'mu hinge ndi tsotka, ma ya bë ne ya dakate, ne nuya deti himbi 'yote.

⁹Nuga go dar goxthi. Nö'ö togo da yut'a har goxthi'ö da mpohö, di kut'i ne di poni, ne xta boni da dinga te da zi.

¹⁰N'ar bë honse bi ehe da mpë, da ñhote ne da hwati. Ha nuga xta ehe ga unga ar te, hinge n'ar tetho, n'ar hoga te hiñham'u da göts'i.

¹¹Nuga go dar hoga ma'yo. Ar hoga ma'yo ent'a ár te da ñönga yá deti.

¹²Ha nö'ö togo m'egothe ne hingar ma'yo'ö, hingo yá meti ya deti, xta hyandi da e ar miñ'o, da nixt'i da zop'u ya deti. Ha nunar miñ'o da font'i habu gatho da ma.

¹³Njap'u nö'ö togo m'egothe, da nixt'i da ma, ngetho ger 'bego hingi tupa ár mui te da ja ya deti.

¹⁴Nuga go dar hoga ma'yo, ne di pödi togo ma deti, ne numa deti pökagi n'ehe.

¹⁵Jangutho ar Dada pökagi, ne nuga di pöka'ö, ne di ent'a ma te ga ñönga ma deti.

¹⁶Ne 'bu ma'ra ma deti nu'u hingya mengu nunar nguñ'onu. Nu'u n'ehe ma ga tsihi, ma da 'yo ma mhö. N'adar mhunts'i ma da nja, ne n'adar ma'yo.

¹⁷Jö ar Dada xa mökagi ngetho di unga ma te, ne ga pengi ga hōnga man'agi.

¹⁸Hinto da hñömga ma te, nuga go di unse. Di pe'sa ar ts'edi ga uni, ne di pe'sa ar ts'edi ga hōnga man'agi. Njap'u bi 'bepkagi ma Dada.

¹⁹Nuya xodyo bi mengi bi ñöxhnatho ngetho bi 'yoxa nö'ö bi mönga ar Hesu.

²⁰Nzeye mi eñ'u:

—Nthexkwi n'ar ts'ondöhi ne xi 'be ár mfeni. Yo'ö gi japamasuhu gi oxu.

²¹Ha ma'ra mi enö:

—Nuya te mö, hinda tsä da mönga n'a togo di nthexkwi n'ar ts'ondöhi. Ha n'ar ts'ondöhi hinda tsä da xokwa yá da ya goda.

Nuyá ndö ya xodyo bi utsa ar tsi Hmu Hesu

²²Nunu Herusalen mi tat'a n'ar dango mfeni, mi fenga ar pa xki mengi xki n'a'yo man'agi ar nijö, ne nuya pa'u mar ntse.

²³Ha nu ar Hesu mi 'yonu hár m'et'e ar dōnganijö, t'embabi ár m'et'e ar Salomon.

²⁴Nuya ndöxodyo xa bi got'atho ne bi 'ñembabi:

—Ham'u ma gi hyegagihe gi jaje di yomihe. Nu'mu xa majöni go gar Kristo, xikagihe n'agitho.

²⁵Ar Hesu bi dödi:

—Xta xi'ahu, ne hingi ne gi ñ'emuihu. Nuya 'befi di pefi di pota ma Dada, ka nhekip'u togogi, ngu xta xi'ahu.

²⁶Ne ngu xta xi'ahu, nu'ahu hingi ñ'emuihu, ngetho hingo ma deti'ihu.

²⁷Nuya ma deti oxa ma mhö. Di pöka'u, ha nu'u tengagi.

²⁸Ne di umba ar te hiñham'u da göts'i, hiñham'u ma da m'edi, ne hinto tsä da zimga ha ma 'ye.

²⁹Numa Dada togo bi 'rakagi, xa döta ár ts'edi, ne hinto tsä da zimba hár 'ye'ö.

³⁰Nuga ne ma Dada di n'atho'be.

³¹Mi 'yoxa njap'u ya ndöxodyo, bi mengi bi guxya do, mi ne nda hyoxya nk'ahni.

³²Nu'mu ar Hesu bi 'ñembabi'u:

—Nzeye ya hoga 'befi xta ot'e bi pehna ma Dada. Tema 'befi'ö hingi hanthu xiñho, ngetho gi ne gi k'ankagihu.

³³Nu'u bi dödi ne bi 'ñenö:

—Hindi ne ga k'añ'ahe ngetho gi ot'a ya hoga 'befi. Di ne ga othe ngetho gi hökwa ár nsu Jö. Gar jö'i nguje, ne gi ñhuxkwi Jö.

³⁴Ar Hesu bi dötwabi'u:

—Ha hingi enga njawa ha ri t'ofohu: Nuga da enö: Nu'ahu gar jöhu.

³⁵Nu'mu bi hñu'spabi ya jö nu'u togo bi umba ár mhö, ha nunar T'ofö bi zoju Jö hinto tsä da 'ñenö hinga majöni,

³⁶nuga togo xpa entk'agi ne xpa penkagi Jö ar Dada, hanja gi engagihu di hökwa ár nsu, honse da mönga ár T'ugi Jö.

³⁷Nu'mu hindi ot'wa ár 'befi ma Dada, yo gi ñ'emuihu.

³⁸Ha nu'mu di ot'wabi, mödi hingi ñ'emuihu, ñ'emuihu nuya 'befi di ot'e, ne njap'u gi 'ñet'a ri muhu gi pöhu di 'bu'be Jö ar Dada.

³⁹Man'agi ya ndöxodyo mi nehmö nda gu, ha bi k'ot'i bi ma.

⁴⁰Nep'u ar Hesu bi mengi bi ma 'randi ar döthe Hordan, habu m'et'o mi xixthehmö ar Xuwa, ne ka ba kohnu'ö.

⁴¹Ne nzeye ya jö'i mi pa mi tsudi, ne mi en'u:

—Majöni nunar Xuwa hinte ma nt'udi bi 'yot'e. Mödi njap'u, gatho nö'ö bi xikagihu mi nonga ar Hesu, xi tho njap'u.

⁴²Ne nzeye ya jö'i bi ñ'emuinu.

Ár ndöte ar Lasaro

11 Mi hñenga n'ar ñ'ohö már thuhu Lasaro me Betania, ar t'ulo hnini habu mar mengu ar Maria, ne ár juhwe ár thuhu ar Marta.

²Ar Lasaro nö'ö mi hñeni, már indö ar Maria, togo xki go'spa ar hogañuni hár wa ar Hesu, ne mi ju yá xtö mi thukwabi.

³Nuya 'behñö mi njuhwe bi mempa ar mhö nda nsipa ar Hesu njawa:

—Tsi Hmu, nö'ö togo xa gi mödi hñeni.

⁴Mi nsipa ar Hesu njap'u ne bi 'ñeñ'ö:

—Nunar hñeninü hingar ndöte. Njap'u ma da nheki ár nsunda Jö,

ne njap'u da nsundabi ár T'u Jö n'ehe.

⁵Ha nu ar Hesu xa mi mö ar Marta, ár juhwe ne ár jödö Lasaro, nuya hñuyü mi nku.

⁶Ne nú'mü mi 'yo mi hñenga ar Lasaro, bi gohnu ma yopa habu mi 'bui.

⁷Mi tho nuya yopa, ar Hesu bi 'ñemba yá maxte:

—Möhö Nhudea man'agi.

⁸Nuyá maxte bi 'ñembabi:

—Utate, hingar yapa nuya ndöxodyo mi ne nda hyo'a nk'ahnitho. Yo'ö gi ne gi penga injanu man'agi.

⁹Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñenö:

—Hage hingi pöhu, nunar pa pe'sa 'ret'amayoho xenimpa. Nu'u togo 'yo 'bu mpa, hingi nthewi ya mfets'e, ngetho yot'wa ar ñot'i yot'a ar ximhai.

¹⁰Ha nö'ö togo 'yo 'bu xui, da nthewi ya mfets'e, ngetho hiñ'othobi ar ñot'i.

¹¹Mi wadi bi xipabi njap'u, bi 'ñembabi n'ehe:

—Ma tsi ñ'ohu Lasaro öhö. Ma ga a.

¹²Nuyá maxte bi 'ñem'u:

—Tsi Hmu, nu'mü ötho, da dix'mü.

¹³Nunar Hesu mi nomba ár ndöte ar Lasaro, ha nu'u mi hu yá müi ar t'öhötho.

¹⁴Nu'mü ar Hesu bi 'ñembabi xiñho:

—Ar Lasaro xi du.

¹⁵Di johya hinda 'buhnu nú'mü mi hñeni. Gehnu ri ñhohu, ngetho njanu da te ri ñ'emuihu. Möhö ma ga k'ö'su.

¹⁶Nu'mü bi 'ñenga ar Toma nö'ö mi t'embabi ar Didimo ngetho xki

m'uhwi man'ár ku, bi 'ñemba nuyá mimaxtewi:

—Möhö n'ehe, ga tuwihu mahyegi'ö.

Ar Hesu juxa nu'u xi du ne unga ar te

¹⁷Mi zonga ar Hesu habu mi 'bu ar Lasaro, bi nsipabi mi pe'sa goho mpa xki t'agi.

¹⁸Ar hnini Betania 'bu get'u ar hnini Herusalén, ngu n'atenthebe ya wëni ár yap'u.

¹⁹Ne nzeýe ya xodyo xki ma ba k'ö'sa ar Marta ne ar Maria, nda hñu'mba yá müi ngetho xki du yá indö.

²⁰Nu mi 'yo ar Marta ndi 'ñe ar Hesu hár ngu, bi ma ba thödi. Ha nunar Maria bi gota har ngu.

²¹Ne ar Marta bi 'ñemba ar Hesu:

—Ma tsi Hmu'i, nu'mü xka 'buhmöwa, ma indö hinxi duhmö.

²²Mödi di pöpya n'ehe, gatho nö'ö te gi 'yapa Jö da 'ra'i.

²³Ha ar Hesu bi 'ñembabi:

—Ri indö ma da mengi da nte man'agi.

²⁴Nep'u ar Marta bi 'ñembabi:

—Di pödi, har ngöxpä ma da mengi da ntenü, xta mengi da nte gatho nu'u xi du.

²⁵Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Nuga di juxa nu'u xi du, ne di unga ar te. Nu'u togo ñ'emüigi, mödi xi du, da mengi da nte.

²⁶Nu'u togo 'bui ne ñ'emüigi, hiñham'u da du. Ha gi ñ'emüi nö'ö di xi'a'i.

²⁷Ar Marta bi 'ñembabi:

—Hö tsi Hmu'i, di ñ'emüi go gar Kristo ár T'u Jö, ndi to'mhe nda ekwa har ximhai.

Ar Hesu bi nzonga hár t'agi ar Lasaro

²⁸Ngu mi wadi bi mönga njap'u ar Marta, dama ba xipa ar Maria ár juhwe, txi 'ramtx'u bi 'ñembabi:

—Xi zókwa ar Utate ne top'a'i.

²⁹Nu mi 'yo'ö, dama bi m'ai ma ba k'öts'i.

³⁰Ar Hesu hinxki yut'atho har hnini, ka xki gohnutho habu ma ba tho ar Marta.

³¹Ha nuya xodyo mi 'buhnu hár ngu ar Maria mi hu'mba ár mui, mi hyant'u dama bi nangi bi bonga har ngu, bi deñ'u, ne mi enga n'a ngu n'a:

—Di ma da nzonga hár t'agi ár indö.

³²Ar Maria nu mi zonga habu mi 'bu ar Hesu, mi hyandi bi ndandihmö hár wa, ne bi 'ñenö:

—Ma tsi Hmu'i, nu'mu xka 'bukwa, hinx duhmö ma indö.

³³Nu mi hyanda ar Hesu xa mi zonga ar Maria, ne nuya xodyo mi ñ'owi xa mi zoñ'u n'ehe, xa bi ko ár mui ne xa bi zamañ'u.

³⁴Ne bi 'ñeñ'ö:

—Habü ga 'yahü.

Nu'u bi 'ñembabi:

—Ma tsi Hmu'ihé, ba e gi hyandi.

³⁵Ne ar Hesu bi nzoni.

³⁶Nuya xodyo bi 'ñenga n'a ngu n'a:

—Hyanthu tengu mi mödi.

³⁷'Ra bi 'ñeñ'u:

—Gehnu togo bi xokwa ár da ar goda. Hage henge mi tsä te nda mefi ne hinx duhmö ar Lasaro.

Ar Lasaro bi mengi bi nte

³⁸Ar Hesu xa bi zamañ'u man'agi, bi ma ba k'ö'spa ár t'agi, mi 'bu ha n'ar oki, ne mi kota n'ar döta do.

³⁹Bi 'ñenga ar Hesu:

—Hñöju ar do.

Ha nu ar Marta ár nju nö'ö xki du, bi 'ñenö:

—Ma tsi Hmu'i, xi xöt'i, ngetho pe'sa goho mpa xi du.

⁴⁰Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Ha hinxta xi'i, nu'mu gi ñ'emui ma gi hyandwa ár nsunda Jö.

⁴¹Nep'u nuya jö'i bi hñoka nö'ö ar do mi kot'a ár goxthi habu xki t'a ar Lasaro, ne ar Hesu bi no'sa mhets'i ne bi 'ñenö:

—Ma tsi Dada'i, di jamödi xka 'yoxa nö'ö xta a'a'i.

⁴²Di pödi hyax'mu gi oxkagi.

Nu'mu da mönga njap'u, di hongá nuya nze ya jö'i xi mhunts'i, da ñ'emui go xka penkagi.

⁴³Mi wadi bi mönga njap'u, bi mafi nts'edi ne bi 'ñenö:

—Lasaro, ponga nthi.

⁴⁴Ne nö'ö xki duhmö, ba poni mi sot'a ya xuni dutu yá 'ye ne yá wa, ne mi 'baxa n'ar nthu'mxi ár ñö. Ar Hesu bi 'ñemba ya jö'i:

—Xothwu ya dutu, hyehu da ma.

Ya ndöxodyo bi nkohi hanja nda hyo ar Hesu

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2)

⁴⁵Nzeyé ya xodyo nu'u ma ba hu'mba ár mui ar Maria, mi hyant'u nö'ö bi 'yot'a ar Hesu, bi ñ'emui.

⁴⁶Ha ma'ra bi ma ba xipa ya denga'bepate nö'ö xki 'yot'a ar Hesu.

⁴⁷Nu'mu nuya ndömöjö ne ya denga'bepate bi 'yot'a n'ar mhunts'andö, ne bi 'ñeñ'u:

—Te ga pehupya. Ngetho nunar ñ'ohonu ot'a nzeýe ya nt'udi.

⁴⁸Nu'mu ga hehutho njap'u, gatho ya jö'i ma da ñ'emui. M'efa da e ya me Nroma da hwata ma nijöhu ne ma hninihu.

⁴⁹Nu ar Kaifas n'a nuya möjö mar döngamöjö nor jeyé'ö, bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahū hinte gi pōhū.

⁵⁰Hinxka beñhū, xiñho n'ar ñ'ohō da unga ár te da pōta gatho ar hnini, ne njap'u gatho ma hāihū hinda m'edi.

⁵¹Himbi bense nō'ō bi mōñ'ō. Ngetho mar dōngamōjō nunar jeye'ō, jange Jō bi umba nō'ō bi mō. Mi enō, nunar Hesu ma nda unga ár te nda pōta ya mengu nunar hāi'ō.

⁵²Ne honge hōnse nor hāinū, gatho yá bōtsi Jō habū gatho xi nxani, da munts'a n'atho.

⁵³Jange nor pa'ō nuya ndōyū bi nkohi nda hyo.

⁵⁴Nu'mú ar Hesu bi hyegi mi 'yo ha yá nthandi ya ndōxodyo. Bi ma get'u ha ya ot'at'ohō ha n'ar hnini ár thuhu Efrain, ne ka bi gohwinū yá maxte.

⁵⁵Mi 'bap'utho ar baxjwa, n'ár dango ya xodyo. Nzeye ya jō'i ha yá hāi'u bi m'et'o bi ma'u har hnini Herusalen, ma ba nt'axki.

⁵⁶Nú'mū mi 'buhnu har dōnganijō mi honga ar Hesu, ne mi eng a n'a ngu n'a:

—Te gi beñhū. Hage hinda e ar dangopya 'mū.

⁵⁷Ha nuya ndōmōjō ne ya denga'bepate xki xipabi ya jō'i, nō'ō togo nda bōdi habū ndi 'bui, nda da ne nda nju nda njot'i.

Ar Hesu bi njo'spabi n'ar hogañuni núnū Betania

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

12 Nú'mū mi 'be 'rato mpa nda zō ar baxjwa, ar Hesu ba e har hnini Betania, habū mi 'bū ar Lasaro nō'ō xki duhmō ne bi mengi bi ko'spa ár te man'agi.

²Ne ka bi t'ot'wabinū n'ar t'oxi. Ar Marta go mi pōxa ar mexa, ne ar Lasaro mi huhwinū har mexa n'ehe.

³Ar Maria n'a mbi hñō n'ar xito, mi ñ'enga ngu made nt'eni n'ar hogañuni xa mar mhōdi, ne bi go'spa ár wa ar Hesu. Ne bi gu yá xtō mi thukwabi, ne xoge ar ngu bi ñuxa nor hogañuni'ō.

⁴Ne bi 'ñenga ar Huda Iskariote ár t'u ar Simu, n'a nuyá maxte togo ma nda da m'efa:

⁵—Yo'ō himbi 'ba nunar hogañuninū, xi t'a n'a njeje ár nthōhō n'ar jō'i, ne xi themba ya tsi hyoya.

⁶Ar Huda bi mōnga njap'u, honge mi tupa ár mui ya hyoya. Bi mō ngetho már bē, ha go mi hō'ō ar 'rozōbojō, ne mi ju nō'ō mi ne'ō.

⁷Ha nunar Hesu bi 'ñembabi: —Hyehnu. Xi goxka ar hogañuni xki kwati to'ma ár pa ma nt'agi.

⁸Ngetho nuya hyoya hyax'mu ma gi 'buhwihu, ha nuga honge hyax'mu ma ga 'buhwihu.

Ar nkohi nda tho ar Lasaro

⁹Nzeye ya xodyo bi bōdi ar Hesu mi 'buhnu Betania, ba e'u ma ba k'ōni. Ne honge hōnse'ō, mi ne nda nu'u n'ehe ar Lasaro togo xki mengi xki nte man'agi.

¹⁰Nu'mú nuya ndōmōjō bi nko'u nda hyo ar Lasaro n'ehe.

¹¹Ngetho nō'ō xki t'ot'wabinū, bi japa nzeye ya xodyo xki 'wege ne xki ñ'emū ar Hesu.

Ar Hesu bi yut'a Herusalen ngu n'ar ndō mi tho'mi

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40)

¹²Ár hyax'ō nzeye ya jō'i xki 'ñe ar dango. Mi 'yo'u ndi 'ñe ar Hesu Herusalen,

¹³bi doka ya dēnthi, ne bi ma ba thōdi xa mi mafi mi eñ'u:

—Xa nsunda Jō. Njōpa ár m'ehni Jō, gehnu ár ndō ya me Israel.

¹⁴Ar Hesu bi dinga n'ar tsi n'oge ne bi ntoge, njap'u nda tho ngu mönga har T'ofu habu enö:

¹⁵Yo gi ntsuhu, menguhu Sion; hyanthu ba ehnu ri Ndöhu, nto n'ar tsi n'oge.

¹⁶Nuyá maxte himbi zo yá mfeni n'agitho yo'ö xki thogi njap'u. Nú'mu mi menga hár nsunda ar Hesu, ka bi beñ'u xki t'ot'a gatho nuna tema xki njapi.

¹⁷Ne mi damajöni nuya mi 'buhwi hár t'agi ar Lasaro, nú'mu mi mat'i ne bi ko'spa ár te xki du.

¹⁸Jange nuya jö'i ba e bi dödi, ngetho xki 'yo'u xki 'yot'a ar Hesu nunar nt'udinü.

¹⁹Ha nuya denga'bepate bi 'ñense n'a ngu n'a:

—Hinte xi za te xka pehu.

Hyanthuhmö gatho ya jö'i di ma teni.

'Ra ya me Gresia mi hongar Hesu

²⁰'Ra ya me Gresia mi 'buhnu, xki ma nda ndönga Jö har dango n'ehe.

²¹Ne nuyu bi wat'a habu mi 'ba ar Lipe ar me Betsaida har hai Ngalelea, ne bi 'yapa ar möte bi 'ñeñ'u:

—Tata, di ne ga hanthe ar Hesu.

²²Ar Lipe bi ma ba xipa ar Andre, ne bi ma ba xipabi'u ar Hesu.

²³Ar Hesu bi dötwabi'u ne bi 'ñenö:

—Xi zo ar pa da hñönga ár nsunda mhets'i Nö'ö Togo ba e bi Njö'i.

²⁴Xa majöni di xi'ahu, nu'mu n'ar ndat'e'i hinda zo har hwöhi ne da du, da gose. Ha nu'mu da du, da unga nzeye ar sofo.

²⁵Nö'ö togo xa mö ár te, da 'bedi. Ha nö'ö togo da utsa ár tewa har

ximhai, ma da me'sa ar te hiñham'u da göts'i.

²⁶Nö'ö togo ne da mepkagi, dá dengagi, ne habu ga 'buka ka da m'uhnu n'ehe. Nu'u togo da mepkagi, ma Dada da 'ñe'spa ár nsu.

Ar Hesu bi mö ma nda tho

²⁷Nupya xa di tu ma müi. Te ga apa Jö ma Dada. Hage ga embabi: Nöngagi hinga tho nunar thogi ba ep'u. Hinda tsa, ngetho xta e ga tho'ö.

²⁸Ma Dada'i, japa da nsunda ri thuhu.

Bi nheki 'mu n'ar mhö ndi 'ñe mhets'i mi enö:

—Xa xta japi xi nsunda, ne ga japi da nsunda man'agi.

²⁹Mi 'buhnu nzeye ya jö'i nu'u bi 'yoxa nunar mhönu. 'Ra mi enö xki t'o n'ar ñuni, ma'ra mi enö n'ar enxe xki zo ar Hesu.

³⁰Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñenö:

—Hinge ma ñhoga nunar mhö xpa ehnu mhets'i, xpa hoñ'a ri ñhohu.

³¹Xi zo ar pa ya meximhai ma da tho'spa majöni, ne ar ts'ondöhi ár ndö nunar ximhaiu, ma da thömba ár ts'edi.

³²Nuga, nú'mu xta njuxka har hai ne da ts'utkagi, ma ga tsigase gatho da hyongagi.

³³Bi mönga njap'u, ne nda födi hanja nda du.

³⁴Ya jö'i bi dödi ne bi 'ñenö:

—Nuje xta pöhe enga har t'ofu, nunar Kristo hinda ma da göxa ár m'ui. Yo'ö gi enö ma da njuxa Nö'ö Togo ba e bi Njö'i. Togo Nuna ba e bi Njö'i 'mu.

³⁵Ar Hesu bi 'ñembabi 'mu:

—Honse ma'ra ya tsi pa ma gi
'buhwihu ar ñot'i. 'Yohu núpya gi
pe'su ar ñot'i, yo ma da zu'ahu ar
'bexui. Ngetho nu'u 'yo har 'bexui
hingi handi habu di ma.

³⁶Jange núpya gi 'buhwihu ar
ñot'i, ñ'emuibihu ne gi mbötsihu ar
ñot'i.

Njap'u bi mönga ar Hesu. M'efa bi
ma ba ñ'öni habu hinga nda hyant'u.

Ya xodyo himbi ñ'emuibu ar Hesu

³⁷Mödi ar Hesu xki 'yot'a nzeze
ya nt'udi ha yá hmi ya xodyo, nu'u
himi ñ'emui.

³⁸Bi njanu ne nda tho ngu xki
mönga ar m'ehni Isaia nú'mu bi
ñ'enö:

Tsi Hmu'i, hinto xi jamfi nö'ö di
möñhu.

Hinto xi ñ'emui nuya döta nt'udi
xka 'yot'e.

³⁹Himi tsä nda ñ'emui'u, ngetho
bi ñ'enga ar Isaia n'ehe:

⁴⁰Jö bi gotwa yá da, ne bi japi bi
me yá mfeni,

Njap'u hinda xo yá da da hyandi,
ne hinda kwata ha yá mui,
ha nuga da tsä ga umba ar
nzaki.

⁴¹Ar Isaia bi mönga njap'u nú'mu
mi hyandwa ár nsunda, ne bi
damajöni togonu.

⁴²Mödi njap'u, nzeze ya xodyo
bi ñ'emuibu ar Hesu, mödi himi
damajöni, ngetho mi tsu ya
denga'bepate nda 'yenga ha yá nijö.

⁴³Ngetho mi honi nda ñ'e'spa yá
nsu ya jö'i, hinga Jö.

**Ya jö'i ma da duxa yá ts'oki ngetho
himbi ñ'emui nö'ö bi mönga ar Hesu**

⁴⁴Ar Hesu bi ñö nts'edi bi ñ'enö:

—Nö'ö togo ñ'emui, hinga honse
ñ'emui, ñ'emui togo xpa penkagi
n'ehe.

⁴⁵Ne nö'ö togo handgagi ma
m'ui, handwa ár m'ui nö'ö togo ba
penkagi.

⁴⁶Nuga go dar ñot'i, xta ekwa
har ximhai. Gatho nu'u togo da
ñ'emui, hinda m'u har 'bexui.

⁴⁷Nö'ö togo xi 'yoxa nö'ö xta mö
ne hinda 'yot'e, hingo ma ga ent'wa
ár mfei. Ngetho hinxta eka ga
ent'wa ár mfei ya meximhai, xta e
ga poka'u.

⁴⁸Nö'ö togo utsagi ne hinga ne
da ñ'emui nö'ö di mö, ñ'e togo da
'yent'wa ár mfei, gehnu ar mhö xta
xi'ahu, go da 'yent'wa ár mfei'ö har
ngöxapa.

⁴⁹Ngetho hinxta bense nö'ö xta
mö. Ma Dada togo ba penkagi, bi
xikagi teme ga mö ne ga xipa ya jö'i.

⁵⁰Ne di pödi, nö'ö te xi 'bepkagi,
gehnu da xi'ahu, ne da 'ra'ahu ar te
hiñham'u da göts'i. Jange nö'ö di
mö di tenda ngu xi xikagi ma Dada.

Ar Hesu bi xukwa yá wa yá maxte

13 Mi 'bap'utho ar dango
mbaxjwa. Ar Hesu mi pödi
xki zo ar pa nda zokwa ar ximhai,
ne nda menga habu bi 'bu ár Dada.
Nö'ö bi mödi nu'u mi 'bukwa har
ximhai mi teni, xa bi mö'u gatho ya
pa bi m'ukwa.

²Ha nú'mu mi nt'ox'u, ar
ts'ondöhi xki wadi xki 'yent'wa
hár mui ar Huda Iskariote, ár t'u ar
Simu, nda da ar Hesu.

³Mi pö ar Hesu ár Dada xki
'yent'wa gatho hár 'ye, ne xki ñ'e
habu mi 'bu'ö, ne ma nda mengnu
man'agi,

⁴Jange mi nt'oxi, n'a mbi nangtho, bi mo ár pat'i, bi gu n'ar dutu bi böt'i.

⁵Nep'u bi xit'a ar dehe ha n'ar döngmohi, ne bi ndüi bi xukwa yá wa yá maxte. Ne mi ju ar dutu mi böt'i, mi thukwabi.

⁶Ha nú'mu ma nda xukwabi yá wa ar Pedro, bi 'ñeñ'ö:

—Ma tsi Hmu'i, hage ma gi xuga ma wa.

⁷Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñenö:

—Nö'ö tema di pepya hingi tso ri mfeni, ne m'efa ma gi pödi.

⁸Ar Pedro bi 'ñembabi:

—Hinga ñhegi gi xuga ma wa.

Ar Hesu bi döti:

—Nu'mu hinga xuk'a'i, hinte ma njawi.

⁹Ne bi 'ñenga ar Simu Pedro:

—Ma tsi Hmu'i, nu'mú, hinga honse gi xuga ma wa, xuga ma 'ye ne ma ñö.

¹⁰Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Nö'ö togo xi wadi xi nxaha, xi nt'axki, honse mahyoni da xuka yá wa. Ne nu'ahu xi nt'axk'a'ihu, mödi hingi gathohu.

¹¹Ngetho mi pö'ö togo ma nda da, jange bi 'ñenö: Hinga gatho xi nt'axk'a'ihu.

¹²Nú'mu mi wadi bi xukwa yá wa yá maxte, bi gu bi mat'a ár pat'i, ne bi mengi bi hñu har mexa, bi 'ñembabi'u:

—Ha gi pöhu tema di bonga nö'ö xta ja'ahu.

¹³Nu'ahu gi engagihu dar Utate ne dar Hmu. Majöni nö'ö gi xiju, ngetho hö njap'u.

¹⁴Ngu xka möñhu, nuga dar Hmu ne dar Utate xta xuk'ahu ri wahu. Nu'ahu n'ehe mahyoni gi xukwabihi yá wa n'a ngu n'a ri ñ'ohu.

¹⁵Nuga xta ut'ahu gi tenthu ngu xta otka, njap'u gi 'yothu n'ehe.

¹⁶Xa majöni di xi'ahu, n'ar 'bego hingi töpa ár nsu ár Hmu, ngu n'ar m'ehni hingi töpa ár nsu togo xi mehni.

¹⁷Nu'ahu gi pöhu nö'ö di xi'ahu, ne nu'mu gi 'yothu, xa xi njöp'ahu.

¹⁸Hinga gatho'ihu di noñ'ahu, di pöka togo xta hwañ'ahu. Honse mahyoni da thogi ngu mönga har T'ofu habu enö: Nö'ö togo di ñhe'be ar thuhme, bi guxa ár 'ye bi doxkagi.

¹⁹Di xi'ahupya hingi thotho, ne nú'mu xta thogi, gi ñ'emuihu go geke.

²⁰Xa majöni di xi'ahu, nö'ö togo numansu ma m'ehni, numansugi. Ha nö'ö togo numansugi, numansu togo ba penkagi.

Ar Hesu bi mö nda da ar Huda

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

²¹Mi wadi bi mönga njap'u ar Hesu, xa bi du ár müi, ne bi 'yot'wa ar 'ñu yá maxte tema ndi bonga nuya mhö, ne bi 'ñenö:

—Xa majöni di xi'ahu, n'a gi 'buhüwa ma gi dagagihu.

²²Nuyá maxte mi nk'öt'a n'a ngu n'a, himi pö'u togo mi noni.

²³N'ár maxte togo ar Hesu xa mi mödi, mi huhwi get'u.

²⁴Jange ar Pedro bi ja ár 'ye nda 'yambabi togo mi noni.

²⁵Nu'mú, nunar maxtenü bi njwaxa hár tiñö ar Hesu, ne bi 'ñembabi:

—Ma tsi Hmu'i, togo'ö.

²⁶Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñenö:

—Nö'ö togo ma ga umba ar thuhme xi mobo, go ge'ö.

Bi mo ar thuhme ne bi umba ar Huda Iskariote ár t'ú ar Simu.

²⁷Mi wa ar Huda bi zi nunar xenithuhmenú, ar ts'ondöhi bi yut'a hár mfeni. Nu'mú ar Hesu bi 'ñembabi:

—Nö'ö ma gi pefi, 'yot'a ngut'a.

²⁸Nu'ú mi huhnú har mexa, hinto bi bödi yo'ö mi xipabi njap'ú.

²⁹Ra mi beni mi emba ar Hesu: Di ma ba tanga tema di hoñhú har dango. Wa mi embabi nda ma nda umba n'a tui ar bojö ya hyoya, ngetho ar Huda go mi kwata ar bojö.

³⁰Nú'mú mi wadi bi zi ar xenithuhme, dama bi boni bi ma. Mar m'exui 'mú.

Ar 'ra'yo 'bepate

³¹Nu mi bon'ö, ar Hesu bi 'ñenö: —Nupya ma da nheki ár nsunda Togo ba e bi Njöl'i, ne ma da ñ'u ár nsunda Jö xta tho ya thogi.

³²Nú'mú xta ñ'u ár nsunda Jö, Jö ma da ñ'u ár nsunda'ö n'ehe, ne ngut'a ma da njap'ú.

³³Ma tsi bötsi'ihu, hinga ma ga 'buhwihu nzeye ya pa. Ma gi hyongagihu, ne ngu xta xipabi ya xodyo, di xi'ahu n'ehe: Habu gar maga, hinda tsá gi möhu.

³⁴Di 'bep'ahu n'ar 'ra'yo 'bepate, gi mhöhu n'a ngu n'a. Ngu xta mö'ahu, njap'ú gi mhöhu n'ehe.

³⁵Nu'mú xa majöni gi mhöhu n'a ngu n'a, njap'ú gatho ya jö'i ma da bödi ma maxte'ihu.

Ar Hesu bi mö ma nda konga ar Pedro

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

³⁶Ar Simu Pedro bi 'ñembabi:

—Tsi Hmu, habu gi ma.

Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Habu gar maga, hinda tsá gi tengagipya, mödi m'efa hö, gi tengagi.

³⁷Ar Pedro bi 'ñembabi:

—Ma tsi Hmu'i, yo'ö hingi tsá ga teñ'apya. Di 'bui ga unga ma te ga teñ'a'i.

³⁸Ar Hesu bi döti:

—Hage gi 'bui gi unga ri te. Xa majöni di xi'a'i, m'et'o ma gi kongagi hñu'gi, ne ka da ma ar boxi.

Ar Hesu ger 'ñu'ö di ma n'a habu bi 'bu ar Dada

14 Yo gi tu ri muihu. Gi ñ'emuihu Jö, ñ'emuiigihu n'ehe.

²Núnu habu bi 'bu ma Dada, bi ja nzeye ya ngu. Nu'mú hindi njap'ú, xta xi'ahu n'agitho. Gar manu 'mú, ma ga hok'ahu habu gi 'buhu.

³Ne xka ma ga hok'ahu habu gi 'buhu, ma ga pengase ga tsix'ahu, ne njap'ú mahyegi ga 'buhuihu, ne habu ga 'buka ka gi 'buhunu n'ehe.

⁴Gi pöhu habu gar ma, ne gi pöhu ar 'ñu.

⁵Ar Toma bi 'ñembabi:

—Tsi Hmu, hindi pöhe habu gi ma. Hanja ma ga pöhe ar 'ñu.

⁶Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Nuga dar 'ñu, dar majöni ne dar te. Hinjo'o togo da zonga habu bi 'bu ma Dada nu'mú hindi tengagi.

⁷Nu'mú gi pökahmögihu, gi pöhmöhu ma Dada n'ehe. Di ndu ar pania, xka pöhu ne xka hyanthu.

⁸Ha ar Lipe bi 'ñembabi:

—Tsi Hmu, honse di nehe gi utkagihe ar Dada.

⁹Nu'mú ar Hesu bi 'ñenö:

—Xta 'buhwihü nzeýe ya pa.

Hanja hinxka pökagi, Lipe. Nö'ö togo xi hyandgagi, xi hyanda ma Dada. Hanja gi enge: Utkagihe ar Dada.

¹⁰Hage hingi ñ'emui di n'at'be ar Dada. Nuya mhö di xi'ahü, hinxta bense, ngetho ar Dada togo di 'bu'be go ot'a ar 'befi'ö.

¹¹Ñ'emuihü nuga di n'at'be ar Dada. Nu'mü hingi ñ'emuihü nö'ö di mö, ñ'emuihü ngetho di ot'a nuya 'befiyü.

¹²Xa majöni di xi'ahü, nö'ö togo ñ'emuihü ma da 'yot'a nuya 'befi di otka n'ehe, ne da dökagi da 'yot'e, ngetho gar maga habü bi 'bü ma Dada.

¹³Ne gatho nö'ö tema gi 'yafu ma Dada gi thötju ma thuhuga, nuga ma ga ot'ahü, ne njap'u nuga ár T'ugi ga e'spa ár nsu ar Dada.

¹⁴Nu'mü tema gi 'yafu Jö gi thötju ma thuhu, ga otga.

Ar Hesu bi mö nda mehna ár Hñö Jö

¹⁵Nu'mü gi mökagihü, 'yothü nö'ö di 'bep'ahü.

¹⁶Ne nuga ma ga apa Jö ma Dada da meñ'ahü man'a togo da hup'a ri müihü, ne ma gi 'buhwihü gatho ya pa.

¹⁷Ge'ö ár Hñö Jö togo mönga majöni. Ne nuya jö'i hingya gamfi hinda tsä da hñöñ'ö, ngetho hingi handi, ne hingi pö'u togo'ö. Ha nu'ahü hö, gi pöhu, ngetho gi 'buhwihü, ne ma da m'u ha ri müihü.

¹⁸Hinga ma ga hek'asehü. Ga pengi ga 'buhwihü man'agi.

¹⁹Ma'ra ya tsi patho, ne nuya jö'i hinda ma da hyandgagi, ha nu'ahü ma

gi hyandgagihü. Ngetho nuga di te, nu'ahü n'ehe ma gi ntehu.

²⁰Nuya pa'u ma gi pöhu di n'atho'be ma Dada, ne gi n'at'wihü ma m'ui, ne di n'at'wi ri m'uihü.

²¹Nö'ö togo ot'a nö'ö di 'bepabi, go mökagi. Ne nö'ö togo mökagi, ma Dada ma da mödi n'ehe, ne nuga ma ga mödi, ne ma ga ñ'udi da hyandga ma m'ui.

²²Nu'mú ar Huda (hinge ar Iskariote) bi 'ñemba ar Hesu:

—Ma tsi Hmu'i, yo'ö honse ma gi ñ'udi ga hant'ahe ri m'ui, ha nu ma'ra ya jö'i hin'ö.

²³Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñembabi: —Nö'ö togo mökagi, da 'yot'a nö'ö di mö. Ne ma Dada da mödi, ne ga e'be ga 'buhe n'at'wu'ö.

²⁴Nö'ö togo hingi mökagi, hingi ot'a nö'ö te di mö. Ha nö'ö ar mhö xka 'yohü, hingo xta mönse, ár meti ma Dada togo xpa penkagi.

²⁵Xta xi'ahuyü núpya di 'buhwihü.

²⁶Ha nunár Hñö Jö togo ar Humamui, ma da mehna ma Dada potka ma thuhu, go da ut'ahü ne da beñ'ahü gatho te xta xi'ahü.

²⁷Di tsok'ahü gi 'buhü n'ar hogam'ui ngu di 'büka, hinge ngu nunar m'ui unga ar ximhai. Jange yo gi tu ri müihü, yo gi ntsuhü.

²⁸Ngu xka 'yohü xta xi'ahü, ma ga ma, ne ga pengi ga 'buhwihü. Nu'mü gi mökhmöhü, xka njohyahü nú'mü nda xi'ahü: Gar ma habü 'bü ma Dada. Ngetho töpka ma nsu.

²⁹Di xi'ahüpya nö'ö hinxi thotho, ne nú'mü xta njap'u gi ñ'emuihü.

³⁰Hinga ma ga ñöwihü nzeýe ya pa, ngetho ba ep'u ár ndö nunar ximhai, ne nö'ö hinte di nja'be.

³¹Di ne da bö ya meximhai di mö ar Dada, jange di ot'a

ngu 'bepkagi'ö. Nanju, möhö ga poñhuwa.

Ar 'bai'obxi ne yá 'ye

15 Nep'u ar Hesu bi 'ñembabi yá maxte:

—Nuga go dar 'bai'obxi majöni, ne ma Dada gehnu togo su.

²Nu'u togo di 'bu'be, jangu yá 'ye ar 'bai'obxi. Nu'u yá 'ye uni, nö'ö togo su da hoki xiñho, honi xa da du. Ha nu'mu hinte uni, da meki.

³Nu'ahu xi hok'ahu xiñho nuya mhö xta xi'ahu.

⁴Kwathu ga 'buhwihu. Jangu ar 'yeza hingi tsa te da uni nu'mu hingi thöt'a hár 'bai, njap'utho'ihu n'ehe, nu'mu hindi 'buhwihu, hinte mañho gi uñhu.

⁵Nuga go dar 'bai'obxi, ha nu'ahu yá 'ye. Nö'ö togo di 'bu'be, nunu xa unga ar ñho. Ha nu'mu hindi 'bu'be, hinte tsa te da mefi.

⁶Nö'ö togo hindi 'bu'be, ma da t'lenga har ñöni ngu n'ar 'yeza, ne da 'yot'i. Nep'u da njo, ne da t'u'sa har tsibi habu da nzo.

⁷Nu'mu xa gi umba ri mu'ihu ga 'buhwihu, ne di oda ri mfenihu ma mhö, 'yahu gatho nö'ö gi nehu ne da t'a'ahu.

⁸Nu'mu xa gi uñhu ar ñho, njap'u nheki ár nsunda ma Dada, ne njap'u gi 'ñuhu go ma maxte'ihu.

⁹Ngu xi mökagi ar Dada, njap'u di mö'ahu n'ehe. Yo ma gi 'wehu, 'buhu ha ma mhöte.

¹⁰Nu'mu gi 'yothu nö'ö xta 'bep'ahu, gi 'buhu ha ma mhöte 'mu, jangu xta ot'a nö'ö xpa 'bepkagi ma Dada, ne di 'bu hár mhöte'ö.

¹¹Di xi'ahu njap'u ne ga thok'ahu ma johya, ne da nxoge ri johyahu.

¹²Gehnu ma 'bepate: Gi mhöhu n'a ngu n'a ngu xta mö'ahu.

¹³Hiñ'otho man'ar mhöte di töpa ár nsu, da unga ár te da po yá ñ'ohu.

¹⁴Nu'ahu go ma ñ'ohu nu'mu gi 'yothu nö'ö di 'bep'ahu.

¹⁵Nupya hindi nu'ahu ngu n'ar 'bego, ngetho n'ar 'bego hingi pödi tema pe ár hmu. Ha nu'ahu ma ñ'ohu, ngetho gatho nö'ö xta ode xi mönga ma Dada, xta xi'ahu n'ehe.

¹⁶Nu'ahu hinga hwankagihu, nuga go da hwañ'ahu, ne xta ex'ahu gi möhu, ne da nheki ri hoga 'befihu hiñham'u da thege. Njap'u gatho nö'ö gi 'yafu ma Dada gi potju ma thuhu, da 'ra'ahu.

¹⁷Nö'ö di 'bep'ahu: Mhöhu n'a ngu n'a.

Nu'u hingya gamfi ma da utsa'ihu

¹⁸Nú'mu xta utsa'ihu ya jö'i, beñhu bi utsagiga m'et'o.

¹⁹Nu'mu ár meti'ihuhmö ar ximhai, nuya meximhai da mö'ahu ngu mö yá mi meximhaiwi. Ha nu'ahu hingyá meti'ihu, ngetho nuga nú'mu nda hwañ'ahu, da zoñ'ahu mameda ya meximhai, jange utsa'ihu.

²⁰Beñhu nö'ö xta xi'ahu, ar 'bego hingi töpa ár nsu ár hmu. Nö'ö togo xi utsagi, ma da utsa'ihu n'ehe. Ha nu'mu xi 'yot'a nö'ö xta mö, ma da 'yot'ahu nö'ö gi xipabihu n'ehe.

²¹Ha nu'u togo da utsa'ihu, ma da jap'u ngetho xka ñ'emugihu, ne hingi pö'u togo xpa penkagi.

²²Nu'mu hinxta ekahmö ne hinxta zohmö nuya jö'iyu, hinte ma ts'oki di tuhmöyu. Ha xta ehe xta xipabi, jange hiñ'otho te da dö'u.

²³Nö'ö togo ʉtsagi, pontho ʉtsa ma Dada n'ehe.

²⁴Nu'mu hinxta ñ'uhmö ya nt'udi nö'ö hinto man'a xi ʒa xi 'yot'e, hinte ma ts'oki di tuhmö'u. Ha xi hyandya nt'udi, ne xi ʉtsagi mahyegi'be ma Dada.

²⁵Xi njap'u ne nda tho ngu mönga ha yá t'ofu habu enö: Xi ʉtsagi mödi hinte xta japabi'u.

²⁶Ne ma ga peñ'ahu ar Humamui, gehnu ár Hñö Jö mönga majöni, di 'ñe habu bi 'bu ma Dada. Nunu da dat'ahu majöni togogi.

²⁷Nu'ahu n'ehe ma gi dathwu majöni ma'ra togogi, ngetho har nduitho ndi 'buhwihu.

16 Di xi'ahu njap'u, ne hingi 'wehu xta 'ñep'u ya nt'utsa.

²Ma da t'eñ'ahu ha ya nijö, ne ma da ʒo ya pa nú'mu togo ma da hyo'ahu, njap'u pepa Jö emp'ö.

³Nu'u ma da 'yot'ahu njap'u, ngetho hingi pö'u togo ma Dada, ne hingi pö'u togogi.

⁴Xta xi'ahu nuya mhöyu, ne nú'mu xta tho njap'u, gi beñhu xta xi'ahu m'et'o.

Ár 'befi ár Hñö Jö

Hinda xi'ahu njap'u ár ndui, ngetho ndi 'buhwithohu.

⁵Ha nupya ma ga penga habu bi 'bu togo ba penkagi. Ne hinto xka 'yangagihu habu gar ma.

⁶Honse xa gi tu ri muihu ngetho xta xi'ahu njap'u.

⁷Majöni di xi'ahu, gi to'mhu ri ñhohu nu'mu gar maga. Nu'mu hinga ma, hinda e ar Humamui. Ha nu'mu ga ma, ma ga pemp'ahu gi 'buhwihu.

⁸Nu xta ʒo'ö, ma da hñu'mba yá hmi ya jö'i, da bö'u xa tu yá ts'oki,

hanja da m'u xiñho, ne Jö ma da hñö'spa majöni.

⁹Ma da utwabi'u xa tu ya ts'oki, ngetho hingi ñ'emui.

¹⁰Ma da utwabi hanja da m'ui xiñho, ngetho nuga ma ga penga man'agi habu bi 'bu ma Dada, ne hinge ma gi hyandgagihu.

¹¹Ne da utwabi ar thöxamajöni, ngetho nö'ö togo ndöwa har ximhai, xi wadi xi thu'spa ár mfei.

¹²Di pe'sta ma nzeye tema ga xi'ahu, ha nupya hinda tsá ga ut'ahu, ngetho hinda tsá da zo ri mfenihu xoge.

¹³Nu xta ep'u ár Hñö Jö nö'ö mönga majöni, ma da 'yot'ahu xiñho ar 'ñu nö'ö majöni. Ngetho hinda ma da mönga nö'ö bense, ma da mönga nö'ö xi 'yode, ne da xi'ahu nö'ö tema da tho m'efa.

¹⁴Ma da ñeska ma nsu, ngetho ma da gunka ma meti ne da ut'ahu.

¹⁵Gatho nö'ö ár meti ma Dada ma meti n'ehe, jange xta xi'ahu da gunka ma meti ne da ut'ahu.

Ma da the ar dumui, ma da ʒo ar johya

¹⁶Be 'ra ya tsi pa, ne hinge ma gi hyandgagihu. Ne da tho ma'ra ya tsi pa, ne ma gi hyandgagihu man'agi, ngetho gar ma habu bi 'bu ma Dada.

¹⁷Nu'mu 'ra ya máxte mi enga n'a ngu n'a:

—Tema di bonga nö'ö te mö enö:

'Be 'ra ya tsi pa, ne hinge ma gi hyandgagihu. Ma da tho ma'ra ya tsi pa, ne gi pengi gi hyandgagihu, ngetho gar ma habu bi 'bu ma Dada.

¹⁸Mi eñ'u:

—Tema di bonga nö'ö eñ'ö: 'Be 'ra ya tsi pa. Hindi pöhu tema ne da mö.

¹⁹Ar Hesu bi bötho tema mi ne nda 'yambabi'u, jange bi 'ñembabi'ö:

—Yo'ö gi ñ'añhu n'a ngu n'a nö'ö te xta xi'ahu: 'Be 'ra ya tsi pa, ne hingi hyandagihu. Ne ma da tho ma'ra ya tsi pa, ne gi hyandagihu man'agi.

²⁰Xa majöni di xi'ahu, xa ma gi nzoñhu ne ma gi thohu ar dumui, ha nuya meximhai ma da njohya. M'efa nuna ri dumuihu ma da thege, ne ma da e ar johya.

²¹Ma gi njahu ngu n'ar 'behñö tho ya ugi ngetho xi zo yá pa da m'u ár bötsi. Ha nu xta wadi da m'u ár bötsi, da pumhnitho ar ugi bi thogi, di töte ar johya pets'i, ngetho xi zokwa n'ar bötsi har ximhai.

²²Gi njahupya, xa gi tu ri muihu. Ha nú'mu xka pengi ga hant'ahu, xa ma gi njohyahu, ne hinto ma da hñöñ'ahu nunar johyanu.

²³Nuya pa'u hinte ma nt'ani gi 'yangagihu. Xa majöni di xi'ahu, gatho nö'ö gi 'yapabihu ma Dada gi nonju ma thuhu, go da 'ra'ahu'ö.

²⁴Hinte xka 'yapathohu gi nonju ma thuhu. 'Yafu ne da t'a'ahu, njap'u da nxoge ri johyahu.

Ar Hesu bi dö ar ximhai

²⁵Nö'ö xta xi'ahu xta mönga m'ede. Ma da zo ar pa hinga zo'ahu njap'u. Ma ga xi'ahu n'agitho togo ma Dada, ne njap'u da zo xiñho ri mfenihu.

²⁶Nuya pa'u ma gi 'yapabihu ma Dada gi nonju ma thuhu. Di xi'ahu hinge mahyoni ga apa ma Dada da 'yot'ahu.

²⁷Gese ma Dada mö'ahu, ngetho xka mökagihu, ne xka ñ'emuihu xta e habu bi 'bu'ö.

²⁸Ndi 'bu habu bi 'bu ma Dada, ne xta ekwa har ximhai. Ma ga tsokwa ar ximhai, ne ga penga man'agi habu bi 'bu ma Dada.

²⁹Nuyá maxte bi 'ñembabi:

—Nupya gi ñö xiñho, ne hinte ma 'bede gi mö.

³⁰Xi zo ma mfenihepya gi pö gatho, hinge mahyoni te da t'añ'a'i. Jange di ñ'emuihe xka e habu bi 'bu Jö.

³¹Ar Hesu bi dötwabi'u ne bi 'ñenö:

—Hage gi ñ'emuihupya.

³²Pöhu ma da ep'u ar pa, ne di xi'ahu, 'bap'utho nú'mu ma gi mfonthu. N'a ngu n'a ma gi juhu ri 'ñuhu, ne ma gi hyegasehu. Mödi hinga ma ga 'buse, ma ga 'bu'be ma Dada.

³³Xta xi'ahu njap'u, gehnu da ja'ahu gi 'buhu ter entho ga 'buhwihu. Nuwa har ximhai ma gi thohu ya thogi. Yo gi tu ri muihu, ngetho nuga xta tö ar ximhai.

Ar Hesu apa ár Dada da ma'spa yá maxte

17 Mi wadi bi mönga njap'u, ar Hesu bi no'sa mhets'i ne bi 'ñenö:

—Ma Dada'i, xi zo ar pa da göxkwa nö'ö xka 'bepkagi ga ot'e. 'Ne'spa ár nsu ri T'ugi, ne nuga ga es'a ri nsuge n'ehe.

²Ngetho xka 'raka ar ts'edi töpa gatho ya meximhai, ga umba ar te hiñham'u da göts'i nu'u togo xka datka ha ma 'ye.

³Gehnu ar te hiñham'u da göts'i: da bö'a'i honse'i gar Jö majöni, ne da bökagi dar Hesukristo togo xka penkagi.

⁴Nuga xta jwata ma 'befi xka 'rakagi, njap'u xta ñ'u ri nsundawa har ximhai.

⁵Ma tsi Dada'i, koska ma nsunda ga 'buhwi habu gi 'bui, ne njap'u da nheki ma nsu, ngu nunar nsu ndi pe'skwi nú'mu hinxki thoktho ar ximhai.

⁶Xta utwabi togo'i nuyu xka hwahna har ximhai, ne xka 'yentk'a ha ma 'ye. Go ma ri meti ne xka 'rakagipya. Nuyu xi 'yot'a gatho ngu xka penkagi ga xipi.

⁷Nupya pöhyu, gatho nö'ö di pefi, go xka 'bepkagi.

⁸Ngetho xta xipa nö'ö xka xikagi, ne nuyu xi hñöni. Ne xi böhyu majöni xta ehe habu ndi 'buhwi, ne xi ñ'emui go xka penkagi.

⁹Nuga di a'i gi suyu. Hinge di a'i gi su nu'u hingya gamfi, di a'i gi su nuyu togo xka 'rakagi, ngetho go ri meti n'ehe.

¹⁰Gatho nö'ö ma meti go ri meti n'ehe, ne nö'ö ri metige go ma meti n'e. Gehyu xa japabi xi nheki ma nsunda.

¹¹Ma ga hegi di 'buka har ximhai, ngetho gar map'u habu gi 'bui. Ha nuyu ma da m'ukwatho har ximhai. Ma tsi Dada'i xa xint'axi'i, nuya xka 'rakagi, suyu hár ts'edi ri thuhu, ne da n'athoyu, nguju di n'athowi.

¹²Nú'mu ndi 'bu'bewa har ximhai, go ndi suga hár ts'edi ri thuhu hinge nda 'wege. Nu'u ga 'rakagi ndi su, hinto bi m'edi, hönse nö'ö xki t'ent'i nda m'edi, ne nda tho ngu huxa har T'ofu.

¹³Nupya ma ga map'u habu gi 'bui. Nú'mu di 'bukwatho har ximhai di mönga nuya mhöyü,

njap'u ga thokwabi ma johya ne da nxoge yá johyayu.

¹⁴Xta umbabi ri mhöyü. Ne ar ximhai bi utsal, ngetho hingyá meti ar ximhai, nguga hingo ár metigi ar ximhai.

¹⁵Hindi a'i gi juka har ximhai, hönse di a'i gi ñöni hinte da japa ar ts'ondöhi.

¹⁶Nuyu hingyá meti ar ximhai, nguga hingar metigi ar ximhai.

¹⁷Di a'i gi utwabi nö'ö majöni, ne da 'yent'a yá te da mep'a'i. Nuna ri mhö gehnu majöni.

¹⁸Jangu xka penkagi har ximhai, njap'u xta penkayu har ximhai n'ehe.

¹⁹Nuga di homba yá ñhoyu. Gesegi di ent'a ma te ha ri 'befi, ne njap'u nuyu n'ehe da 'yentyá te ha ri 'befi, ngetho pöhyu nö'ö majöni.

²⁰Hinge hönse di a'a'i gi faxyu. Faxats'u nu'u togo ma da ñ'emui gi n'ehe xta 'yo yá mhö damajöniyu.

²¹Ne da n'athoyu ngu di n'athowi, ma tsi Dada'i, ngetho nu'ge ne nuga di 'buhwi mahyegi. Ne ga n'at'wihuyu n'ehe, ne njap'u ya meximhai da ñ'emui go xka penkagi.

²²Ngu nö'ö ar nsunda xka 'rakagi, njap'u ga thokwabiyu n'ehe, ne da n'athoyu ngu di n'athowi.

²³Nuga ma ga 'bu'beyu, ne nu'ge di 'buhwi. Njap'u di n'athoyu, ne ya meximhai da bödi xka penkagi, ne xa gi möhyu ngu xka mökagi.

²⁴Ma tsi Dada'i, nuyu xka 'yentk'a ha ma 'ye, di ne da m'u habu di 'buka, ne da hyanda nö'ö ar nsunda xka 'rakagi; ngetho ngi möki nú'mu hinxki thoktho ar ximhai.

²⁵Ma tsi hoga Dada'i, nuya jö'i hingya gamfi hinxi bö'i. Ha nuga di pö'i, ne nuyü xka 'rakagi pöhyü n'ehe go xka penkagi.

²⁶Xta utwabiü togo'i ne tengu ri m'ui, ne hinga ma ga tsaya ga utwabi. Ne njangu xka mökagi, nuyü n'ehe da me'sa nunar mhöte'ö ha yá müi, ne ma ga 'bü'begayü.

Ar Hesu bi mhihi

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

18 Ar Hesu mi wadi bi mönga njap'ü, bi mewi yá maxte bi 'rañ'ü ar hñe ár thuhu Nsedro. Mi 'bühñü n'ar hwöza, ne ka bi yutñü.

²Ha nu ar Huda, togo bi da ar Hesu, mi pödi habü mi 'bü nunar hwöhinü, ngetho nzeýe ya pa ar Hesu xki mewinü yá maxte.

³Jange ar Huda bi zixa n'a mut'i ya ndogu xki 'ñe har ts'ut'wi, ne 'ra ya ndogu mi su ar nijö, xki mehna ya ndömöjö ne ya denga'bepate, bi mayü mi hö ya ñot'i, ya tünza, ya za ne ya jwai.

⁴Ar Hesu mi pötho tema nda 'ñepabi, jange bi m'et'o ma ba thödi, ne bi 'ñembabi'ü:

—Togo gi hoñhü.

⁵Nu'ü bi dödi ne bi 'ñeñ'ü:

—Di hoñhe ar Hesu me Nasare.

Ar Hesu bi 'ñembabi'ü:

—Go geke.

Ne mi ñ'owi'ü n'ehe ar Huda togo mi da.

⁶Nú'mü mi 'ñembabi'ü: Go geke, nu'mü bi nthixtha ne bi hwank'ü.

⁷Ar Hesu bi mengi bi 'ñembabi'ü:

—Togo gi hoñhü.

Nu'ü bi 'ñeñ'ü:

—Ar Hesu me Nasare.

⁸Ar Hesu bi dötwabi:

—Xta xi'ahü, go geke. Nu'mü gi hongagihü, hyehü da ma nuyü di ñ'o'be.

⁹Bi njap'ü ne bi tho ngu xki möñ'ö xki 'ñenö: Gatho nu'ü xka 'rakagi, di pe'stho, hinto xta 'bedi.

¹⁰Nu'mü ar Simu Pedro n'a mbi k'osta n'ar ndojwai mi nxöts'i, ne bi dakwa ár gu hár ñ'ei ár 'bego ar ndömöjö. Nor 'bego'ö már thuhu ar Malko.

¹¹Ar Hesu bi 'ñemba ar Pedro 'mü:

—Kwata nor ndojwai hár nt'o. Ngetho nunar nt'eni xinju xi hñuska ma Dada, hage ga hep'ü hinga tsi 'mü.

Ar Hesu bi ts'ixa ma ba m'amba ar ndömöjö

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lk. 22:54)

¹²Nep'ü nunar mut'inü ya ndogu mi ñ'owi yá ndö, ne ya ndogu mi su ar nijö xki mehna ya dönziandö, bi gu ar Hesu ne bi xot'e.

¹³M'et'o bi ts'i'spa ar Anas, ngetho már ndöññö ar Kaifas togo mar döngamöjö nor jey'e'ö.

¹⁴Nunar Kaifasñü gehñü togo xki xipa ya ndöxodyo mar ñho nda duse n'ar ñ'ohö, hinge gatho ya jö'i.

Ar Pedro mi 'bü hár thi ár ngu ar Anas

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lk. 22:55-57)

¹⁵Ha nu ar Simu Pedro ne nö'ö man'a ár mimaxtewi mi teñ'ü ar Hesu mi nju. Nö'ö man'ar maxte már mpödi ar döngamöjö, jange bi yut'a hár thi ar ngu.

¹⁶Har Pedro xki go nthi har goxthi. Jange ba e nö'ö man'ar maxte mi mpöhwi ar döngamöjö, bi

xipa ar 'behñö mi su ar goxthi, nda hye ar Pedro nda yut'i.

¹⁷Nu'mú nor 'behñö mi su ar goxthi bi 'ñemba ar Pedro:

—Ha hingo ngi ñ'owi nor ñ'ohonu n'ehe.

Ar Pedro bi dödi ne bi 'ñenö:

—Hin'ö, nuga hin'ö.

¹⁸Nuya 'bego ne nuya sunijö xki 'ñu'u n'ar tsibi ngetho mar ntse, mi 'bahnu mi mpat'u. Ar Pedro mi 'bahnu n'ehe.

Ar Anas bi 'yot'wa ya nt'ani ar Hesu
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lk. 22:66-71)

¹⁹Ha nu ar döngamöjö bi 'yamba ar Hesu tema xki ja yá maxte ne ár nt'uti.

²⁰Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñenö:

—Nuga hinte xta otka ñ'ontho.

Nö'ö di mö xta mönga ha ya t'ulo nijö ne har dönganijö habu tsonga gatho ya xodyo.

²¹Yo'ö gi angagihü. 'Yambabihü nu'u togo xi 'yoxkagi, go pö'u tema xta mö.

²²Nu mi mönga njap'u ar Hesu, n'ar sunijö bi umba n'ar mpetgu ne bi 'ñenö:

—Hage njap'u gi thöta ar döngamöjö.

²³Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Gi enö xta ñömañ'u. Hage da za gi hñubga ma hmi. Ha nu'mü xta ñö xiñho, yo'ö xka febgagi 'mu.

²⁴Nu'mü ar Anas bi mehna ar Hesu xki nsot'e, nda ts'ixa habu mi 'bu ar Kaifas togo mar döngamöjö.

Ar Pedro bi konga ar Hesu

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lk. 22:58-62)

²⁵Ar Pedro mi 'ba get'u ar tsibi mi mpat'i, ne bi t'embabi:

—Hage hinga ge'e n'ár maxte n'ehe.

Nö'ö bi nkoni ne bi 'ñenö:

—Hin'ö, nuga hin'ö.

²⁶N'ár 'bego ar döngamöjö már mēni nö'ö togo bi hyekwa ár gu ar Pedro, bi 'ñembabi:

—Hage hinda hant'a'i ngi 'bahwi'ö har hwöza.

²⁷Ar Pedro bi mengi bi nkoni, ne bi ma ar boxi.

Ar Hesu ma ba m'amba ar Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-31; Mr. 15:1-20;

Lk. 23:1-5, 13-25)

²⁸Mi takxuditho nú'mü mi njuka ar Hesu hár ngu ar Kaifas, ne bi ts'ixa har döta ngu habu mi 'bu ya ndö me Nroma. Nuya ndöxodyo himbi ne bi yut'u, himi ne nda jaxt'a yá m'ui, ne nda tsá nda zi ar baxjwa.

²⁹Nu'mü, ba ponga ar Pilato ne bi 'ñembabi'u:

—Tema gi hoxu nunar ñ'ohonu.

³⁰Nu'u bi dödi ne bi 'ñen'u:

—Nu'mü hinte ma ts'oki xi 'yothmö, hinxta tsíñ'ahe 'mu.

³¹Ar Pilato bi dötwabi'u:

—Tsixu ne 'yothwu ar ts'ut'wi ngu mönga ri t'ofohu.

Ha nuya xodyo bi 'ñembabi:

—Nuje hingi thegagihe togo ga hohe.

³²Bi njap'u ne nda thogi ngu xki mönga ar Hesu, nú'mü xki mönga hanja nda du.

³³Ar Pilato bi mengi bi yut'a har döta ngu, ne bi zohna ar Hesu, ne bi 'ñembabi:

—Hage gár ndöge ya xodyo.

³⁴Ar Hesu bi dötwabi njawa:

—Nö'ö xka mö, ha gi mönse, wa togo xi xi'a'i.

³⁵Ar Pilato bi dödi ne bi 'ñenö:

—Hindar xodyoga. Nuya ri mixodyowi ne ya ndömöjō go xpa tsi'a'i ha ma ts'ut'wi. Te xka 'yot'e.

³⁶Ha nu ar Hesu bi dödi:

—Numa ts'ut'wiga hinga gekwa har ximhai. Nu'mu di njap'uhmō, nu'u togo tengagi xi ntuhni ne xi ñōngagi, hinxi ndatkagi ya ndōxodyo. Ngetho numa ts'ut'wiga hingar menguwa.

³⁷Ar Pilato bi 'ñembabi 'mu:

—Hage gar ndōge 'mu.

Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñenö:

—Hö, ngu xka mö dar ndö. Jange da m'ui ne xta ekwa har ximhai ga mönga nö'ö majōni. Gatho nu'u tenga nö'ö majōni, oxa nö'ö di mö.

³⁸Ar Pilato bi 'ñenö:

—Teme nö'ö majōni.

Mi wadi bi mönga njap'u, bi bongana nthi ma ba k'ōnga ya xodyo man'agi, ne bi 'ñembabi'u:

—Hinte ma ts'oki di timbabinu.

³⁹Nu'ahu gi pe'su n'ar nt'umbi di hek'ahu n'ar 'yofadi har dango mbaxjwa. Ha gi nehu ga hek'ahu ri Ndōxodyohu.

⁴⁰Nu'mu gatho bi mengi bi ma'u ne bi 'ñeñ'u:

—Hindi nehe gi hyehnu. Hye ar Baraba.

Ha nu ar Baraba mar bë.

19 Nu'mu ar Pilato bi japi nda n'wext'a ar Hesu.

²Ne nuya ndogu bi me n'ar ntsant'i ya 'mini ne bi hñu'spabi. M'efa bi gö'spa n'ar thenga dutu xa xki zi.

³Ne bi 'ñeñ'u:

—Xa ar tsi te, ár Ndö'i ya xodyo. Ne mi umba ya mpetgu.

⁴M'efa ar Pilato bi bongana man'agi ne bi 'ñemba ya xodyo:

—Hyanthu di tsiñ'ahuwa nunar ñ'ohonu. Nusehu hinte ma ts'oki xta timbabi.

⁵Nu mi bongana ar Hesu mi hu'sa ya 'mini xki m'e, ne mi he ar thenga dutu, bi 'ñenga ar Pilato:

—Xi 'bukwa nunar ñ'ohonu.

⁶Mi hyanda nuya ndömöjō ne ya sunijō, bi ndui bi mafi ne mi eñ'u:

—Tsuta har pont'i, tsuta har pont'i.

Bi 'ñenga ar Pilato:

—Tsixu ba tsuthu har pont'i ngu xka möñhu, ngetho nuga hinte ma ts'oki di timbabinu.

⁷Nuya xodyo bi dötwabi ne bi 'ñeñ'u:

—Nunu xi 'ñense ár T'u Jö, jange mahyoni da tho, ngetho njap'u engana ha ma t'ofuhe.

⁸Nu mi 'yo njap'u ar Pilato bi hñuxa ár ntsu.

⁹Ne bi mengi bi yut'a har döta ngu, ne bi 'ñemba ar Hesu:

—Habu gar mengu.

Ar Hesu hinte bi döti.

¹⁰Jange ar Pilato bi 'ñembabi:

—Ha hingi ne gi thödi. Wa hingi pödi di pe'sa ar ts'edi ga ja'a'i da ts'ut'a har pont'i, wa da tsä ga hek'a'i gi ma n'ehe.

¹¹Ar Hesu bi dödi ne bi 'ñenö:

—Hinte ma ts'edi gi pe'shmō nu'mu hinte xi 'ra'a Jö. Jange nö'ö togo xi 'yentk'agi ha ri 'ye, go töte ár ts'oki tux'ö.

¹²Mi wa ar Hesu bi mönga njap'u, ar Pilato xa bi umba ár mu mi honi hanja nda hyegi. Ha nuya ndōxodyo xa mi mafi mi eñ'u:

—Nu'mu gi hye nunar ñ'ohonu, hingár ñ'owi ar Sesar. Ngetho gatho nu'u ñ'exase ngu n'ar ndö, gehyu yá ñ'uniwi'ö.

¹³Nu mi 'yo njap'u ar Pilato bi guka ar Hesu. Ne bi hñuxa hár nthuts'i habu hõxa majõni, mi 'bu har Gabata har mhõ ebreo, di boni da 'ñenõ har Nt'ut'ado.

¹⁴Mi 'be n'apa nda zo ar dango mbaxjwa, ngu made mpa nú'mu ar Pilato bi 'ñemba ya ndõxodyo:

—Ndi, 'bukwa ri ndõhu.

¹⁵Ha nuya ndõxodyo bi ma'u ne bi 'ñeñ'u:

—Tsits'i ba tsuta har pont'i.

Ha nu ar Pilato bi 'ñembabi'u:

—Hage gi nehü ga tsut'a ri ndõhu.

Nuya ndõmõjõ bi dödi ne bi 'ñenõ:

—Hõnse ar Sesar di 'ñehe ngu ar ndõ, hinto man'a.

¹⁶Jange bi datwa ha yá 'ye'u nda tsut'u har pont'i, ne nuya ndõxodyo bi gu ar Hesu bi zix'u.

Ár nts'uti ar Hesu har pont'i

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43)

¹⁷Ar Hesu bi boni mi muxa ár pont'i habu ma nda ts'uti, ndi ma har Nñõxhmundo'yo, har hñõ ebreo t'embabi Golgota.

¹⁸Ne ka bi ts'utnu har pont'i. Ne bi ts'utnu ma yoho n'ehe, har Hesu bi go madetho.

¹⁹Ar Pilato bi 'yot'a n'ar döta thuhu, ne bi hñuxa mañõ ar pont'i, mi enõ njawa: Gehnu ar Hesu me Nasare, ár Ndõ ya xodyo.

²⁰Nunar thuhunu bi ne nzeye ya xodyo; ngetho habu xki ts'uti mi get'u ar hnini, ne mi huxa har hñõ ebreo, ar griego ne ar latin.

²¹Nuya ndõxodyo bi 'ñemba ar Pilato:

—Yo gi ot'a: Ár Ndõ ya xodyo. Di nehe gi 'yot'a njawa: Go mi eñ'õ ár Ndõ ya xodyo.

²²Ar Pilato bi dödi ne bi 'ñenõ:

—Nõ'õ xta ot'i, njap'u da gohi.

²³Nuya ndogu mi wadi bi tsuta ar Hesu, bi gumpa yá dutu nda 'yot'a goho xeni, ne nda hñõxa n'a xeni n'a ngu n'a. Bi gumpa ár pat'i n'ehe, nunu mi n'adar m'e xki t'ot'e xki ndu mañõ ndi göxa hai.

²⁴N'a mbi bentho ne bi 'ñeñ'u:

—Hinga xegu. Ma ga ensu n'ar nthõhõ ga nuhu togo da hñõts'i.

Gathoyu bi njap'u, ne bi tho ngu mi enga har T'ofu habu huts'i njawa:

Bi ñhe'u ma dutu,

Ne bi 'yensa ar nthõhõ nda nu togo nda hñõska ma he.

Ne bi jap'u ya ndogu.

²⁵Get'u har pont'i habu xki ts'uta ar Hesu, ka mi 'bahnu ár nõnõ ne ár juhwep'u'õ, ar Maria ár 'behñõ ar Kleofa, ne ar Maria me Magdala.

²⁶Ar Hesu mi hyanda ár nõnõ ne ár maxte togo xa mi mödi mi 'bahnu n'ehe, bi 'ñemba ár nõnõ:

—Nõnõ, xi 'bap'u ri t'u.

²⁷Nep'u bi 'ñemba ár maxte togo xa mi mödi:

—Hyandi, xi 'bahnu ri nõnõ.

Ne nor pa'õ nunar maxtenu bi zixa hár ngu bi su.

Ar Hesu bi du

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49)

²⁸M'efa mi bö ar Hesu xki jwata xoge, bi 'ñenõ:

—Di tuthe.

Njap'u bi tho ngu mönga har T'ofu.

²⁹Mi 'buhnu n'ar mohi mi po ar ixkat'afi. Bi nju n'ar xi'yo bi mpobo, bi nthuta ha n'ar t'o ne bi njwatwa hár ne.

³⁰Ar Hesu mi wadi bi zi ar
ixkat'afi bi 'ñenö:

—Xi göxa xoge.

Ne bi ts'a'ima ár ñö, bi da ár hñö
bi du.

Ar Hesu bi nsu'spa ár 'bòts'e

³¹Mi 'bë n'apa nda dat'a ar dango
mbaxjwa. Jange ya ndöxodyo
ma ba apa ar möte ar Pilato nda
n'wakwabi yá wa nu'u xki ts'uti. Ne
nda njömba yá ndo'yo, hinge nda
gop'u har pont'i nö'ö ar pa ntsaya.
Nunar panu mar nts'upi.

³²Jange ba e 'mu ya ndogu, ne bi
'wakwa yá wa nö'ö ar 'bet'o ne nö'ö
ár ñ'owi xki ts'utwi.

³³Ha nú'mu mi zonga habu mi
zu ar Hesu, himbi 'wakwa yá wa,
ngetho bi hyant'u xki du.

³⁴Ne n'a nuya ndogu bi gu n'ar
maza, bi su'spa ár 'bòts'e, ne bi
k'onts'a ar ji ner dehe.

³⁵Ha nö'ö togo bi hyandi go
damajöni, jange pödi xiñho majöni
nö'ö te mö. Ne pet'ahu, njap'u gi
ñ'emuihu n'ehe.

³⁶Bi njap'u ne nda tho ngu mönga
har T'ofu habu enö: Hinte ma
ndo'yo nda n'wakwabi.

³⁷Man'ár xeni ar T'ofu enö njawa
n'ehe: Ya jö'i da hyanda nö'ö togo
bi sunse'u.

Ár nt'agi ar Hesu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

³⁸Mi wa xogeyu, ar Huse me
Arimatea, togo mi tanga ar Hesu
n'ehe, mödi ñ'ontho ngetho mi tsu
yá mi ndöxodyowi, bi ma ba apa ar
Pilato nda umba ar seki nda hñö'spa
ár ndo'yo ar Hesu. Ne ar Pilato bi
umbabi, jange bi ma ba hömpabi.

³⁹Ar Nikodemo n'ehe togo ba e
mi nxui bi k'önga n'agi ar Hesu, ba
hö ar bopo ár thuhu ar mira, mi
nthöskwi man'ar hogañuni ár thuhu
aloe, mi tho ngu n'atema'ret'a ya
nts'uti ár ñhu.

⁴⁰Jange bi gu'u ár ndo'yo ar Hesu,
bi go'spa ya hogañuni, ne bi maxa
ya dutu, ngu yá nt'umbi ya xodyo
mi a yá jö'i.

⁴¹Get'unu habu xki ts'uta ar
Hesu mi 'buhnu n'ar hwöza, ne har
hwöza mi 'buhnu n'ar 'ra'yo t'agi
hinto xki t'agi.

⁴²Jange ka bi t'ahnu'ö, ngetho
mi get'utho, ne ma nda ndu ar pa
ntsaya.

Ar Hesu bi mengi bi nte

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12)

20 Ár m'et'o mpa ar hñöto,
ar Maria me Magdala bi
ma ra n'itho mi nxuitho har t'agi,
ne bi hyandi xki thöka ar do mi
kothmö'ö.

²Nu'mu, dama bi nixt'i ma ba xipa
ar Simu Pedro ne nö'ö man'ar maxte
xa mi mö ar Hesu, bi ñembabi'u:

—Xi thö'spa ár ndo'yo ar tsi Hmu
mi 'bu har t'agi, ne hindi pöhe habu
xpa 'bokwe.

³Dama bi bonga ar Pedro ne nö'ö
man'ar maxte, bi ma'u har t'agi.

⁴Xa bi hye ar nhixt'i gathu yoho,
ha nö'ö man'ar maxte bi ntöte ár
nihi, jange bi zonga m'et'o.

⁵Bi kaka ár ñö ne bi hyanda ya
xuni dutu mi 'buhnu, ha himbi yut'i.

⁶Ne mi zo ar Simu Pedro n'ehe mi
'befa, dama bi yut'i ne bi hyanda ya
xuni dutu mi 'bonu.

⁷Ne bi hyanda nunar nthu'mxi
xki 'ba'spahmö ár ñö ar Hesu, himi

nthöskwi nu ma'ra ya xuni dutu, mi 'büse xki ntot'i xiñho.

⁸Bi yut'a nö'ö man'a xki zo m'et'o, ne bi hyanda gatho nö'ö te mi ja mbo, ne bi ñ'emui.

⁹Nuya pa'u hinxki zoda yá mfeni nö'ö mönga har T'ofu, mi enö mi mahyoni ar Kristo nda mengi nda nte man'agi.

¹⁰Ne bi menk'u habu mi 'bu yá ñ'owi.

Ar Hesu bi ñ'udi nda hyanda ar Maria me Magdala

(Mr. 16:9-11)

¹¹Nunar Maria me Magdala mi 'ba nthi hár goxthi ar t'agi mi zoni, bi kaka ár ñö bi hyanda mbo.

¹²Ne bi hyanda yoho ya enxé mi he ya t'axdutu, mi huhnu habu xki 'bokwa ár ndo'yo ar Hesu, n'a habu xki gohmö ár ñö, ne man'a habu xki gohmö yá wa.

¹³Ne bi ñenga nuya yohoyu:

—Ha gi ode nönö. Yo'ö gi zoni.

Nö'ö bi dödi:

—Di zoni ngetho xi thö'spa ár ndo'yo ma tsi Hmu, ne hindi pödi habu xpa ts'ogi.

¹⁴Nu mi wadi bi mönga njap'u, bi ñegi ne bi hyanda ar Hesu mi 'bahnu, ne himbi bödi ha go mi ge'ö.

¹⁵Ar Hesu bi ñembabi:

—Ha gi ode, nönö. Yo'ö gi zoni. Togo gi honi.

Nunar 'behñö mi beni mar suhwöhiza, jange bi ñembabi:

—Tata, nu'mu xka hñö'spa ár ndo'yo ma tsi Hmu, xikagi habu xka tsogi, ne ma ga hö.

¹⁶Ar Hesu bi ñembabi:

—Maria.

Nu'mu ar Maria bi 'bat'i ne bi ñembabi:

—Raboni (di boni da 'ñenö, Utate).

¹⁷Ar Hesu bi ñembabi:

—Yo gi thangagi, ngetho hinxta mada habu bi 'bu ma Dada. Di ma ba xipa ma ku gar ma habu bi 'bu ma Dada ne ri Dadahu, ma Jö ne ri Jöhu.

¹⁸Ar Maria me Magdala bi ma ba xipa yá maxte xki hyanda ar Hesu, ne bi metwa nö'ö xki nsip'ö.

Ar Hesu bi ñ'udi nda hyanda yá maxte

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49)

¹⁹Nu mi nxui nor 'bet'o pa'ö, nuyá maxte xki got'a gatho ya goxthi habu xki mhus'u ngetho mi tsu ya xodyo, ba e ar Hesu bi m'a madetho, ne bi ñembabi'u:

—'Buhu ter entho.

²⁰Nu mi xipa njap'u, bi utwa yá 'ye ne ár 'bots'e, ne nuyá maxte xa bi njohya bi hyanda ar tsi Hmu.

²¹Ar Hesu bi ñemba man'agi 'mu:

—'Buhu ter entho. Ngu bi menka ma Dada, njap'u di peñ'ahu n'ehe.

²²Nu mi wadi bi xipa njap'u, bi hwifi ne bi ñembabi'u:

—Hñöñhu ár Hñö Jö.

²³Nu'u togo gi pumbabihu yá ts'oki, da mpumbabi. Ha nu'u hingi pumbabihu, ma da duxta yá ts'oki.

Ar Toma himbi ñ'emui

²⁴Nunar Toma n'a yá maxte ar Hesu, mi t'embabi ar Didimo ngetho xki m'uhi mahyegi man'ar ku, himi 'buhnu nú'mu mi zo ar Hesu.

²⁵Bi ñemba nuyá mi maxte:

—Xta hanthe ar tsi Hmu.

Nö'ö bi ñenö:

—Nu'mu hinga handwase yá 'ye habu bi mfo'spa ya bojö, ne ga fota

ma x̣a, m'ɛfa ga fota ma 'yɛ hár
'bɔts'e, nu'mu hin'ö, hinga ñ'emui.

²⁶Ár hñótop'u man'agi mi 'bu yá
m̄xte mbo ar ngu, ne ar Toma
n'ehe. Bi yut'a ar Hesu nú'mu mi
jot'a ya goxthi, bi m'a madetho ne
bi 'ñembabi'u:

—'Buh̄u ter entho.

²⁷Ne bi 'ñemba ar Toma:

—Xö ri x̣a, hyandga xiñho ma 'yɛ.
Höwa ri 'yɛ, fota ha ma 'bɔts'e. Yo
gi yomi, ñ'emui.

²⁸Ar Toma bi dödi ne bi 'ñembabi
'mu:

—Ma tsi Hmu'i, ma Jö'i.

²⁹Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Toma, ga hyandgagi jange
ga ñ'emui. Ha nzatho nu'u hinxi
hyandgagi ne xi ñ'emui.

Yo'ö bi t'ot'a nunar he'minu

³⁰Ar Hesu bi 'yot'a ma nzeye ya
nt'udi hár nthandi yá m̄xte, ne
hingi huxkwa har t'ofonu.

³¹Nuyu xi t'ot'i, ne da ts̄a gi
ñ'emuihu nunar Hesu gehnu ar
Kristo ár T'u Jö, ne xki ñ'emuihu gi
pe'su ar te hiñham'u da göts'i.

Ar Hesu bi ñ'udi bi hyanda yoto yá m̄xte

21 Mi wadi bi tho gathoyu, ar
Hesu bi ñ'udi man'agi nda
hyanda yá m̄xte núnu hár ñöni ar
ñhonthé Tiberia. Njanu bi ñ'udi:

²Mi 'yo mahyegi ar Simu Pedro,
ar Toma togo mi nsipabi ar Didimo
ngetho xki m'uhwi man'a, ar
Natanael ar mengu Kana har h̄ai
Ngalilea, nuyá t'u ar Sebedeo, ne
ma yoho yá m̄xte.

³Ar Simu Pedro bi 'ñemba nu
ma'ra:

—Gar ma ar njuxhwö.

Bi dö'u:

—Ga teñ'ahe n'ehe.

Bi ma'u, bi b̄oxa ha n'ar motsa, ne
nor nxui'ö hinte bi gux'u.

⁴Nú'mu 'butho nda hats'i, bi
nheki ar Hesu mi 'b̄a har ñönthe,
ha himi pö'u ha go mi ge'ö wa
hin'ö.

⁵Nö'ö bi 'ñembabi'u:

—Ñ'ohu, ha hinte xka juxu n'ar
hwö ga tsahu.

Bi dö'u:

—Hin'ö.

⁶Ar Hesu bi 'ñembabi'u:

—Köthu ar nt'ats'i hár ñ'ei ar
motsa, ne gi juxu.

Bi göt'u, ne himi ts̄a nda guts'i,
ngetho xa mi nzeye ya hwö.

⁷Nu'mu nö'ö ar m̄xte xa mi mö
ar Hesu bi 'ñemba ar Pedro:

—Gehnu ar tsi Hmu.

Nu mi 'yo njap'u ar Pedro, dama
bi hye ár dutu ngetho xki moqe,
ne bi 'yenga ar ns̄agi har dehe bi
bonga ñ'anthe.

⁸Nu ma'ra ba e mi e ar motsa,
mi jut'a ar nt'ats'i mi ku ya hwö,
ngetho himar yap'u ar ñönthe, ngu
n'anthebe ya ñhufi ár yap'u.

⁹Ha nu mi gö'u har ñönthe, bi
hyant'u mi janu ya despi habu mi
oxa n'ar hwö, ne mi janu ya thuhme
n'ehe.

¹⁰Ar Hesu bi 'ñembabi'u:

—Ba höhuwa 'ra ya hwö ja xka
juxu.

¹¹Bi b̄oxa ar Simu Pedro har
motsa, ne bi gut'a ar nt'ats'i bi guka
har ñöni. Xa mi ñuxa ya hwö, mi tsu
n'anthebe ne ngudmihñu ya döta
hwö. Mödi mi nzeye himbi x̄e ar
nt'ats'i.

¹²Ar Hesu bi 'ñembabi'ü:

—Ba ehü gi nzimxudihü.

Gatho mi tsu, hinto bi 'yambabi, togo'i. Mi pö'ü mar tsi Hmu.

¹³Ba e ar Hesu bi gu ar thuhme ne bi umbabi'ü, ne bi jap'ütho ar hwö n'ehe.

¹⁴M'efa xki mengi xki nte man'agi ar Hesu, ár hñu'ginü mi ñ'udi nda hyanda yá mæxte.

Suka ma ðeti

¹⁵Nú'mü mi wadi bi ñuñ'ü, ar Hesu bi 'ñemba ar Simu Pedro:

—Nu'ge Simu, ár T'u'i ar Honas, hage m'et'o gi mökagi, ne ka gi möhyü.

Bi do'ö ne bi 'ñenö:

—Hö ma tsi Hmu'i, gi pöke di mö'a'i.

Ar Hesu bi 'ñembabi 'mü:

—Suka ma belo.

¹⁶Bi mengi bi xipa ár ño'gi:

—Simu, ár t'u'i ar Honas, ha gi mökagi.

Ar Pedro bi dödi ne bi 'ñenö:

—Hö ma tsi Hmu'i, gi pöke di mö'a'i.

Nö'ö bi 'ñembabi:

—Taga ma ðeti.

¹⁷Bi 'ñemba ár hñu'gi:

—Simu, ár T'u'i ar Honas, ha gi mökagi.

Ar Pedro bi zot'a ár müi xki xipa ár hñu'gi, ha gi mökagi. Ne bi döti:

—Ma tsi Hmu'i, gi pöke xiñho gatho. Gi pödi di mö'a'i.

Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Suka ma ðeti.

¹⁸Xa majöni di xi'a'i, nú'mü ngi bötsi, ngi ngut'ase ri böt'i, ne ngi ma habü ngi nege. Ha nú'mü xki ndönzia, gi juxa ri 'ye, man'a da dut'a ri böt'i, ne da ts'ix'a habü hingi nege.

¹⁹Bi 'ñenga njap'ü mi xipa ar Pedro hanja nda du ne nda nsundabi Jö, ne bi 'ñembabi n'ehe: —Tengagi.

Ar mæxte xa mi mhödi

²⁰Nep'ü ar Pedro bi ñegi, ne bi hyanda nunar mæxte xa mi mö ar Hesu. Get'ö togo xki njwaxa hár tiñö ar Hesu nu ar nxui mi tsi ar t'oxi, ne xki 'ñembabi: Tsi Hmu, togo ma da ða'a'i.

²¹Ar Pedro nu mi hyant'ö, bi 'yamba ar Hesu:

—Tsi Hmu, xipyanyü.

²²Ar Hesu bi 'ñembabi:

—Nu'mü di nega da m'ütho nú'mü xka pengi, tema gi ñ'ange. Nu'ge tengagi.

²³Nunar 'bedenü bi nunga ha gatho ya gamfi, mi mhö nunar mæxtenü hinge ma nda du. Himbi 'ñembabi hinge nda du'ö, hönse bi 'ñenö: Nu'mü di nega da m'ütho nú'mü xka pengi, tema gi ñ'ange.

²⁴Gehnü ár mæxte ar Hesu togo ðamajöni te bi thogi, ne bi 'yot'i, ne di pöhu majöni nö'ö möñ'ö.

²⁵Ja ma nzeýe ya 'befi bi 'yot'a ar Hesu. Nu'mü togo da 'yot'a n'a ngu n'a, di beni gatho ar ximhai hinda ñ'enga ya he'mi'ü. Dá njap'ü.